

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericnt 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIE:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

aanbeveelde Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever
speelt. Op Brunswick Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulaante behandeling.

MOUD: Oproep boekwerkje over Indië. — Het Com-
munisme in Ned.-Indië en de exorbitante rechten van
den Gouvern.-Generaal, door Dr. P. A. F. Blom, c.-n.,
Gemeester. — De officiersopleiding volgens het
advies van Minister Lambooy. — De nooden van
Curaçao (slot). — Professor L. van Vuuren. — Van
de Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen:
I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit
de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-
overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Berichten
Afd.: I. 's-Gravenhage, II. Nijmegen, III. Twente.
Mededeelingen: I. Van de Redactie, II. Van het
Bureau. — Mutatiestaat van 7 tot 15 Dec.

Oproep boekwerkje over Indië.

betreffende de samenstelling enz. van het werkje
over Indië, waarvoor een oproep verscheen in het
Weekblad van 9 dezer, zullen nadere bijzonderheden
worden in het volgend No. van het Orgaan,
van 23 dezer.

Communisme in Nederlandsch-Indië en de exorbitante rechten van den Gouverneur-Generaal

door
Dr. P. A. F. BLOM, c.-n.

aanbaar aangelegenheden, die niets met elkan-
de maken hebben. Het Communisme, eerst een
van ver verwijderde utopie, droombeelden
of half verwaasde menschen, zoekende
naar een gelijkheid op aarde, die er nooit was en
ook zal zijn. Aanvankelijk is het begrip
verwarrings-idee; het is klaar en duidelijk,
dat de chaos blijven ver uit de gedachten; het
aanlokkelijk beeld van een heilstaat zelve,
alle menschen gelijk waren.

Communisme, nu het rumoerige broertje van het
Socialisme, al streeft het eerste naar sociaal econo-
mische gelijkheid der individuen en bestrijdt het
inzonder het inkomen dat de kapitalist heeft,
reden dat dit hem in den schoot geworpen
wordt, zonder dat dezen eenigen arbeid verricht, 1)
na verwant aan elkaar, dat Pohle in zijn Ka-
pitismus und Sozialismus verklaart, dat het com-
munisme „eine konsekvente und in sich geschlos-
sene Form des Sozialismus” 2) is. De Staat, eigenaar
van alle productiemiddelen, wat tot gevolg heeft
het verplicht voor alle individuen, waartegen-
over betaling naar den maatstaf van redelijke
prestatien. Wat zag Rusland gebeuren na 1918?

Het behoort nauwelijks gezegd dat deze houte, on-
begrijpelijk aanvechtbare uitspraak voor rekening van
den Verrijn Stuart, Grondslagen der Volkshuis-
houding, blz. 84, noot 1 en S. Kelton, Socialisme, blz.
100 o.m.

Ophëffing van het individueel eigendomsrecht
der productiemiddelen, de onderdrukking van
de vrije prijsvorming, de uitroeiing van vrijwel elk
persoonlijk economisch belang. Het bankwezen,
zooals wij het kennen, weg er mee, alles wordt over-
heidsbedrijf, assurantie, binnen- en buitenlandsche
handel, industriele grootonderneming en ook het
landbouw-bedrijf ontgaat dat gevaar, al vormen
de boeren een macht, waarmee rekening gehouden
dient te worden en straks zal blijken, dat zij o.m.
de klip zijn, waarop de heilstaat zal stranden en
scheuren.

Men begrijpt, wat de funeste gevolgen zijn van
hetgeen zoeven afgeschilderd is in korte woorden:
kapitaalsvernietiging is het woord van den dag,
raden en commissarissen spelen den baas, bureau-
cratie, corruptie vieren hoogtij en de chaos is er:
„door lijden tot verblijden” wordt ijverig gedoceed.
Dit is dan de socialisering, waarvan men gedroomd
heeft in de werkelijkheid. Enkelen vormen eene
oligarchie, waarbij die van de oude geschiedenis
slechts een kleinigheid zijn.

Het bovenstaande moois wordt half of in het
geheel niet begrepen door maar ten deele ontwik-
kelde Indonesiërs, die van dergelijke Westersche
begrippen slechts den buitenkant kennen en met
eigen denkbeelden (?) vermengd, besproken op ver-
gaderingen, waarbij de tani (Jav. landbouwer) als
een met klanken overgoten auditorium dienst doet
en welke geluiden door en over zijn hoofd gaan,
waarvan ten slotte alleen onthouden wordt: geen
klassen meer, geen hoofden meer, geen belasting be-
lalen, zelf den baas spelen. Nu zou ik de waarheid
te kort doen, als men dacht, dat de geheele bevol-
king het gehoor vormt van dergelijke „heils-apos-
telen”. Niets daarvan, in de groote steden, waar
men de meeste aanh. gers heeft, vormen de slechte
elementen, de op relletjes beluste leegloopers, de
steunpilaren van de beweging en als men op het
platte land op Java dergelijke uitingen in verzwak-
ten vorm vaststelt, dan is dit daaraan toe te schrij-
ven, dat er ook daar slechts op avonturen en eigen-
baat beluste elementen in de kampongs en desa's
niet ontreken, die gebruik makende van de buiten-
gewone mate van domheid en lichtgeloovigheid van
den doorsnee-desabewoner enkelen weten mee te
slepen, terwijl op sommige plaatsen dan het gods-
dienstig element wordt wakker gemaakt en Moha-
medaansch fanatisme meehelpt.

Begrijpelijk is het, dat, gelet op dergelijke fac-
toren, een beweging al spoedig tot stand is te bren-
gen, al zal de groote massa eigenlijk niet begrijpen,
waarom het gaat. Het is hetzelfde als het „main
staking”: een pientere gast, die mooi weer wil
spelen van andermans geld, en aan een leventje
van niets doen de voorkeur geeft, is al spoedig in
staat om een staking van een zekere categorie van
werklieden uit te lokken; gewoonlijk begrijpen de
stakers te laat, dat zij de dupe geworden zijn van
gewetenlooze schavuiten, die hunne onwetendheid
uitgebuut hebben. Ook het oprichten van bonden

Dansinstituut STATENWARTIER
EWY DE CLERCQ
FRANKENSTR. 5 - DEN HAAG - TEL. 53506

Moderne Dansen
Privé lessen en Clubs 1237

Plastiek, Ballet, Heil- en Schoonheidsgymnast.

Kleine Kinderkursussen met
individueel onderwijs.

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings” VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van
13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na
een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse
gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeling
- b. Literair-Economische afdeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S.
5-jar. C. (Wis- en Natuurk. Afd.)

In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen
werd het Instituut „Wullings” in 1921 aange-
wezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus over-
eenkomstig artikel 45-tredesies der Middelbaar-
Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

5164

De Directeur: H. WULLINGS.

Fa. H. M. J. VAN DUJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT No. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN
 RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hoge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
 Hilversum - Tel. Int. 1630
 Directie: BONTEKOE IRVING

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
 WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
 REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
 RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
 VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
 Behandeling van alle **RECHTZAKEN** door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
 Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
 ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

TE KOOP VILLA'S GEBOUWD

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.
VILLA'S IN AANBOUW
 aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan.
VILLA'S NOG TE BOUWEN
 van Bepwaerderweg, van Mandricstraat,
 van Ammerslaan.

Prijzen van f 10.000 tot f 50.000. **Bouw 1e klas.**
 Alle inlichtingen te bekomen:
J. v. GEMERT & Zn., Tel. 35350, Valkenboschk. 277.
 Tel. 35437, Herschelstraat 19.

Het goede publiek

(zowel junioren als volwassenen) kan thans in een passend milieu
Steno - Typen - Talen - Boekhouden

SCHOEVEERS

leeren aan het bekende Instituut
 Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Nic. Witsenstraat 3, AMSTERDAM

ligt in dezelfde lijn, men zorgt, dat men goede bestuursfuncties krijgt, die vooral toegang tot de kas geven en dan op een goeden dag verdwijnt het heele of halve bestuur en geld is er niet te vinden. Daarmee hebben wij dan aangegeven, wat die zgn. communisten op Java zijn, aangevoerd door menschen, die aan de eene zijde (in Indië althans) de zaak, waar het om gaat, zelf maar half begrijpen en aan de andere zijde in troebel water willen vischen ten eigen voordeele.

Nu de exorbitante rechten van den Gouverneur-Generaal. In het Regeeringsreglement, thans wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, sinds Staatsblad 1925 No. 234 geheeten, vindt men in de artikelen 35-38 (in het R.R. van 1854 de artikelen 45-48) een materie behandeld, die men in vroegere staatsregelingen onder allerlei gedaanten terugvindt.

Steeds keert terug: niemand mag zich zonder vergunning van den Koning en/of den Gouverneur-Generaal in onzen Oost vestigen, dat was zoo in de reglementen van 1815, 1818, 1827, 1830 en 1836 het adagium en als blijkt, dat een wel toegelatene voor de orde en rust gevaarlijk geacht (let wel) wordt, dan kan de dwang tot verlaten der kolonies volgen. Hier is dus aan de orde de macht tot uitzetting zonder dat er sprake van is dat een strafbaar feit is gepleegd en die als *exorbitant* bekend staat in het Indische Staatsrecht.

Aanvankelijk — niemand kan zich vestigen zonder voorafgaand verlof van den Gouverneur-Generaal; aflegging van den eed van trouw aan den Koning en gehoorzaamheid aan den Gouverneur-Generaal is vereischt. De Landvoogd kan dan een *vast* verblijf toestaan of een akte van *tijdelijk* vertoeven afgeven, geldig alleen voor de residentie Batavia en dan tot wederopzeggens toe, want de vergunning kan ten allen tijde ingetrokken worden en is de tijdelijk verblijf houdende genoodzaakt om Nederlandsch-Indië wederom te verlaten. De *vaste* ingezetenen alleen eerst dan, als de Gouverneur-Generaal hun verblijf gevaarlijk oordeelt; beide categoriën moeten op het betrekkelijke gebied het land uit, zonder dat de getroffenene behoeft te weten waarom; alleen de Landvoogd is verplicht om aan het Departement van Koloniën het desbetreffende besluit en motiveering op te zenden. Wee hem, die gevaarlijk geacht wordt voor de openbare rust en orde, hij kan zelfs in hechtenis genomen worden. De Regeering was dus onbeperkt in hare macht. Ter illustrering het geval van *Mgr. Grooff*. In 1841 komt er een nieuwe kerkregeling na onderhandeling tusschen den Heiligen Stoel en de Nederlandsche Regeering, wat ten gevolge had, dat in het jaar 1843 tot Apostolisch Vicaris van Batavia benoemd wordt *Mgr. Grooff S. J.* Nu was voorgeschreven, dat de Koning de geestelijken uitzendt en/of benoemt, voorts bepaalt waar en hoeveel priesters er werkzaam zullen zijn, terwijl aan de Indische Regeering wordt overgelaten de standplaatsindeeling; eindelijk geschiedde de bezoldiging van Gouvernementswege. Het recht van de Kroon is zoo sterk, dat zelfs als een tewerkstelling buiten bezwaar van de Schatkist zoude plaats grijpen, de benoeming toch bij den Koning blijft. In 1845 arriveert nu de Vicaris met een viertal missionarissen, die echter geen aanstellingsbesluit als zoodanig hebben, zoodat al dadelijk van Regeeringswege de boodschap komt: we laten hen wel *vast* toe, dus erlangen wel een vast verblijf om als zoodanig werkzaam te zijn, doch daarmee is niet gepraejudiceerd, dat de tewerkstelling zonder inmening van Regeeringswege mogelijk is. Als nu in September van dat jaar de pastoors van Batavia, Semarang en Soerabaya om kerkelijke redenen door den Bisschop gesuspendeerd worden, krijgen drie van de meegekomen missionarissen een aanstelling van den Vicaris ter vervanging van de gesuspendeerden, doch nu bemoeit de Regeering zich er mee en nadat dan *Mgr. Grooff* overlegging van de suspensiebrieven, als zijnde een zuiver kerkelijke aangelegenheid weigert, ontstaat er een ernstig conflict, dat daarmee eindigt, dat de Vicaris en de vier missionarissen (de vierde had intusschen ook kerkelijke diensten gehouden) uitgezet worden en nu nog het eerst: de gesuspendeerde pastoors worden door de Regeering in hunne kerkelijke bediening hersteld. Natuurlijk in Nederland groote verontwaardiging: *Mgr. Grooff* krijgt algeheel eerherstel, behoudt zijn titel van Apostolisch Vicaris van Batavia, zelfs het inkomen, maar wordt in Suriname te werk gesteld.

Behoef ik nog verdere uitbeelding van den vang van deze *exorbitante rechten*? Zijn ze in daad niet exorbitant?

Nu komt het Regeeringsreglement van 1854 de artikelen 45-48, onveranderd gehandhaafd, de nieuwe Staatsregeling van 1925 in de artikelen 35-38 met een kleine toevoeging, zooals wij zullen zien. Van dit Regeeringsreglement kan wij getuigen, dat het nog steeds in het teeken Nederlandsch-Indië als wingewest en onder de werking van het cultuurstelsel stond. De Regeering wil met vreedzame middelen haar gezag in de haven, naast de repressieve alweer het preventieve nergens vestiging in Nederlandsch-Indië zonder stemming van: het daartoe bevoegde gezag en de artikelen 45-48 van het Regeeringsreglement rustverstoorders in Indië worden nu bestreden, wat er in die artikelen aan macht gegeven is aan de Regeering, de exorbitante rechten weeten wij het machtsmiddel der indirecte uitzetting eens blijft bestaan. Vreemdelingen zullen wel te lijf gegaan worden met dit laatste middel, zij n.l. geen vestigingsrecht gekregen hebben, slechts een akte van tijdelijk verblijf bezittende, dacht eigenlijk alleen aan Europeanen en dat ook in de lijn der tijden, doch tegenwoordig in aspect geheel anders; ik zou eens willen wijzen de vele singkehs uit Zuid-China, discipelen van Moskou. Opmerkelijk is, dat men behalve die verstoorders ook denkt te treffen menschen, die der middelen van bestaan en als een bijkomende straf op een gerechtelijk opgelegde en geëxecuteerde straf, waarvan thans niet veel meer over is, altijd blijft gehandhaafd, dat slechts noodig is gevaarlijk *achten* voor de openbare rust en orde. De uitzetting kan nimmer als straf aangewend worden, al is het een gevoelig leed voor den geïnteresseerde, die misschien zijn levensbestaan aldus verdwijnen. Voorts werkt zij altijd individueel op groepen van personen kan men nimmer met *exorbitante* rechten treffen. Verklaart men, dat recht van uitzetting een noodrecht is, dan verkeerde verdediging aan het woord, want juist wonderwel in het kader van Nederlandsch-Indië als wingewest.

Welke maatregelen kan nu het Gouverneur-Generaal onder de vigour van de regeling van 1854 en die van 1925 treffen? Ze zijn vier in getal:

- verwijdering van personen uit *zekere* plaatsen, dat moet dan zijn in het belang der openbare rust en orde; die geldt dan voor alle bevolkingsgroepen (Europeanen, Inlanders en Vreemdelingen);
- verwijdering als sub a en aanwijzing van bepaalde woonplaats (interneering) (alleen voor Inlanders en binnen den Archipel geboren Europeanen en Vr. Oosterlingen). Een verzwaringsakte beteekend³⁾ moet worden aan den getroffenen Raad van Indië in te winnen en als het Inlanders geldt alles over te leggen aan het Departement van Koloniën, dat wil niet zeggen, dat er een nieuw instantie in het geding wordt; voorts moet den betrokkene algeheele uitzetting een redelijke tijd gelaten worden om orde op zijn zaken te stellen. Gaat sluit tot inhechtenisneming vooraf, dan moet door den Landvoogd geteekend worden. Ook vereischt mededeeling aan de Staten-Generaal onder de nieuwe regeling evenzoo aan den Raad — voor zoover het een Nederlander is. Het laatste, mededeelingsplicht aan beide wordt bij interneering en ontzegging thans alle bevolkingsgroepen ook vereischt sinds No. 234.

Bij uitzetting voor buiten en in N.-I. geïnteresseerde personen, die bij ontzegging van verblijf in bepaalde plaatsen interneering, waarvan het besluit bij gerechtelijke akte beteekend³⁾ moet worden aan den getroffenen Raad van Indië in te winnen en als het Inlanders geldt alles over te leggen aan het Departement van Koloniën, dat wil niet zeggen, dat er een nieuw instantie in het geding wordt; voorts moet den betrokkene algeheele uitzetting een redelijke tijd gelaten worden om orde op zijn zaken te stellen. Gaat sluit tot inhechtenisneming vooraf, dan moet door den Landvoogd geteekend worden. Ook vereischt mededeeling aan de Staten-Generaal onder de nieuwe regeling evenzoo aan den Raad — voor zoover het een Nederlander is. Het laatste, mededeelingsplicht aan beide wordt bij interneering en ontzegging thans alle bevolkingsgroepen ook vereischt sinds No. 234.

De vraag luidt nu, kan niemand zich verdedigen op het besluit, dat hem zal wegvoeren van zijn inwoning, hetzij naar een bepaald gedeelte of een bepaalde plaats in den Archipel of uit

³⁾ Behalve bij buiten N.-I. geboren, als het Nederland behoort, en alleen te motiveeren, als het Nederland behoort.

MULOSCHOOL VOOR MEISJES der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

INSCHRIJVING van leerlingen v. d. nieuwen cursus elken dag van 2-4 uur, behalve op Woensdag en Zaterdag.
Opleiding voor H.B.S., Gymnasium en Lyceum in klasse 1-6 (met Fransch).
Opleiding voor eindexamen Mulo A en B in klassen 7-10.
Prospectus op aanvraag te verkrijgen aan de school. De Directrice: G. W. RUINEN.

Indië? Aanvankelijk was daarvan niets in het Regeeringsreglement opgenomen, doch op aandrang van de Staten-Generaal tijdens de debatten is het daartoe gekomen en werd achter de meer behandelde artikelen een nieuw ingeschoven, houdende, dat de betrokken persoon in zijn verdediging vooraf moest worden gehoord of daartoe behoorlijk opgeroepen; blijft hij weg, dan komen de gevolgen op zijn eigen hoofd. Na dit verhoor op vraagpunten, meestal door een hoofd van gewestelijk bestuur te worden, wordt een en ander aan de Regeering opgezonden, die een definitief besluit slaat.

Wij komen nu aan de behandeling van eene aangelegenheid, die de trait d'union zal vormen tusschen de twee bestanddeelen van den titel van dit artikel. De vraag luidt toch of een persoon, wien een bepaalde plaats als verblijf is aangewezen, ontsaakt zich daarvan kan verwijderen en zich buiten Nederlandsch-Indië of elders in den Archipel ophouden? Wat is de reden geweest van de interneering? Niet om Europeanen, buiten den Archipel geboren, te helpen? Deze verwijderd men gemakkelijker door ze geheel uit te bannen, zonder dat daartegen iets valt aan te voeren, al laat het Regeeringsreglement (en dus ook de nieuwe regeling) de mogelijkheid van interneering open, neen, men dacht aan de belangen van de in Indonesië verhooren, voor wie 't een onrechtvaardigheid was, als men die uit onzen Oost verwijderde, wat vele gevallen wel juist zal zijn, al gaat het niet om de praktijk.

Aanvankelijk was het aan hen, wien een vaste woonplaats was aangewezen, niet geoorloofd zich buiten Nederlandsch-Indië te begeven; deed men dat toch, dan maakte men zich schuldig aan zgn. capture de ban, waartegen straf was voorzien in de oude strafwetgeving en die in het geunificeerde boek van strafrecht van 1915 gehandhaafd is gebleven onder artikel 230.

In de praktijk vond men echter dezen maatregel hard en toen ontstond aanvankelijk de modus, om in bepaalde gevallen in het besluit opnam, niet wel geoorloofd was zich, behalve in de aangegeven plaats, ook buiten Nederlandsch-Indië op te houden. Verschillende schrijvers op Koloniaal Strafrechtgebied hadden bezwaar tegen deze methode en als reactie hierop is toen vermoedelijk een nieuwe vorm ontstaan, hierop neerkomende, men eenvoudig invoerde: de interneering met drukkelijk daarin verleend verlof om zich ook buiten den Oost te begeven. Men ziet ook wel dergelijke besluiten, die genomen worden juist naar aanleiding van verzoekschriften van geïnterneerden, die maar liever buiten den Archipel zijn dan in een bepaalde plaats er in. Niet alleen, dat in deze geheele zgn. verzachting een groot kwaad voorkomt, maar daarmee wordt ook miskend de bedoeling, die bij den Wetgever voorzat, toen hij deze artikelen opstelde. Wat is toch het geval? In de laatste jaren golden dergelijke besluiten Indonesiërs, die door hunne revolutionaire of quasi-communistische propaganda getroffen moesten worden met interneering. Dezen, die terecht mochten verachten, dat zij bij hunne geestverwanten in Nederland en niet in de laatste plaats in Rusland steun en vinding, zagen, al of niet aangespoord door de leiders van buiten af, meer heil in een vertrek naar Europa of elders in Azië. Op dergelijke verzoeken had men nooit moeten ingaan; behalve dat deze personen aureolen om het hoofd legt, staat men ze bovendien op een voetstuk, dat zij het geheel niet verdienen. Hoe zijn sommigen van hen niet in Nederland binnen gehaald en wat heeft Rusland hen niet vergoed? Hoe hebben anderen eenvoudig niet een geschikte opstellingsplaats gezocht in de nabijheid van den Archipel, vanwaar zij hunne propaganda geraffineerder en op de Straits-Settlements; vandaar blazen zij den vlam des verzets aan, totdat alles in vuur staat. Men zal men zeggen, dat door die „leiders“ in Indië het ware communisme in ernst niet wordt geleerd, omdat zij, gelijk wij in den aanvang reeds bemerkten, daarvoor op een te laag niveau van ontwikkeling staan, en is het voor hen meer een bron van inkomsten dan van een „leider“- en „lijfschap“, de relletjes toch zijn daar om aan te nemen, dat het land in beroering komt. Men is machtig opgetreden tegen dergelijke elementen, maar men is halverwege blijven staan door eene vrijwillige verwijdering uit Indië mogelijk te maken, wat slechts verplaatsing van het kwaad tengevolge van het gestook had gemaakt. Door de ervaring ge-

leid, zal de Regeering in de toekomst niet langer de verhooging van de propaganda in de hand willen werken en zich hoeden voor inwilliging van verzoeken, die tot schade van de openbare rust en orde van het land zijn.

De officiersopleiding volgens het plan van Minister Lambooy.

De over de begroting van oorlog voor 1927 gewisselde stukken laten voor de officiers-opleiding een koersverandering verwachten. In de memorie van antwoord lezen wij:

„Aangezien de Minister het mogelijk acht, de a.s. beroepsofficieren te kiezen uit jongelieden die bij de scholen voor verlofsofficieren hun eerste opleiding hebben genoten en voor overgang naar het beroepsleger genegen zijn, overweegt hij te zijner tijd een wijziging van de wet op het militair onderwijs, die trouwens ook uit anderen hoofde gewenscht is, bij de Kamer aanhangig te maken.

Hoe gaarne de minister dit anders zou wenschen, is hij met het oog op de geboden versobering genoodzaakt, niet meer beroepskader in dienst te houden, dan voor het vervullen van den vredesdienst noodzakelijk moet worden geacht. Het zal 's ministers voordurend streven zijn, verbetering te brengen in de geoeffendheid van het verlofskader.”

Nu hebben eenige bladen zich gehaast, hieruit te lezen, dat Breda gesloten zal worden. Dit is zeker voorbarig te noemen; de K. M. A. kan ter voortgezette opleiding van den verlofsofficier tot beroepsofficier een taak behouden, en de opleiding van officieren van het leger in N.-I. kan ook aan Breda opgedragen blijven. Wel zal de K. M. A., voor zover zij behouden blijft, dan een diepgaande verandering hebben te ondergaan.

Waarop wij hier willen wijzen is dat hetgeen minister Lambooy voornemens is tot wet te maken ook een Indischen kant heeft, of juist: moet hebben.

Gaan wij de geschiedenis na, dan blijkt dat het niet als iets geheel nieuws uit de lucht is komen vallen. Zoolks doorgaans 't geval is, is ook dit denkbeeld eerder geopperd, is 't daarna door en met de gebeurtenissen gegroeid, en wordt 't nu h. t. l. rijp geacht voor verwezenlijking.

In Juni 1910 werd een staatscommissie ingesteld voor de reorganisatie van het militaire onderwijs. Deze bracht in 1913 haar rapport uit. Zij verdiepte zich ook in de, destijds reeds geopperde, kwestie van den overgang van verlofsofficieren naar het korps beroepsofficieren. Een uitvoerig betoog bracht de commissie er toe, dien overgang niet aan te bevelen als stelsel tot vorming van beroepsofficieren, doch wel den overgang mogelijk te maken, als middel om verlofsofficieren tot het korps beroepsofficieren toe te laten. Een regeling om dit te bereiken werd mede in ontwerp aangeboden.

In het rapport stond toen te lezen (blz. 158): „Hierbij wenscht de Commissie te vermelden, dat een harer leden zóó groote verwachtingen koestert van eene regeling in den trant van de hier omschrevene, dat hij haar beschouwt als een eerste schrede op den weg naar een nieuw stelsel, hetwelk zich geleidelijk zal uitbreiden tot eene geheel verbeterde wijze van aanvulling van het corps beroepsofficieren.”

De groote oorlog heeft enerzijds de aandacht afgeleid van het vele lezenswaardige dat het rapport der commissie bevat, doch heeft anderzijds medegewerkt om toen nog met groote omzichtigheid geuite denkbeelden meer naar voren te brengen.

De mogelijkheid tot overgang van reserve-officieren of verlofsofficieren in het korps beroepsofficieren is reeds geschapen. Nu schijnt de Minister van oorlog voornemens de verwachting van het ééne lid te verwezenlijken, dat toen, in een commissie van 17, alleen stond. Veertien jaren nadat zij uitgesproken werd, dat lijkt niet te vlug; toch mag aangenomen worden dat het denkbeeld nog geenszins algemeene instemming zal vermogen te verwerven.

't Is geen geheim, dat het lid der commissie dat destijds die verwachting uitsprak, de toenmalige luit.-kolonel fit. O. I. leger G. Nypels was, die, in 1914 gemobiliseerd, in 1919 als reserve-kolonel opnieuw gepensionneerd werd.

Sedert is de mogelijkheid van den overgang van reserve-officieren bij het korps beroepsofficieren

P. DE HAAN - Voorburg-Veur

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

LOOIERSLAAN 2
TELEFOON: LEIDSCHENDAM 45

Eerste Noord-brabantsche Electriche Schoenmakerij en Lederhandel

GOUDENREGENSTR. 298 :: TEL. 31744 :: DEN HAAG

Heeren zoolen en hakken hout gepend f 2.20 genaaid f 2.40	
„ zoolen „ „ -1.70 „ -1.90	
„ hakken „ „ -0.50 „ -0.50	
Dames zoolen en hakken „ „ -1.60 „ -1.80	
„ zoolen „ „ -1.20 „ -1.40	
„ hakken „ „ -0.40 „ -0.40	

Kinderwerk naar grootte.
Afhalen en thuisbezorgen binnen 2 maal 24 uur.

Biefkaarten worden vergoed.

Beleefd aanbevelend,
R. GROTHE.

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout III - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5148
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

UW ADRES

VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

IS

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.

Jacob van Campenplein 12

DEN HAAG

TELEFOON 35212

HERMAN C. JEDELO
Juwelier
 Noordeinde 100 Tel. 10343
 's-GRAVENHAGE

DE KL. OPVOEDINGSTEHUIZEN

te Amersfoort en Noordwijkerhout, zijn bestemd voor kinderen uit intellectuele kringen, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijk beschaafd milieu, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen te bekomen bij

HET BESTUUR:

- C. M. v. DISSEL, Presidente, Kinderhuis "t Hoogt" Noordwijkerhout.
- M. KAARS SYPESTEYN, Secretaresse,
- H. A. G. ELINK SCHURMAN, Penningm.-Accountant, Keizersgracht 574, A'dam
- Mr. F. A. G. v. WALSEM.
- J. C. HIETINK, Ged. Stud. Comm. O. en W. Correspondente voor Indië.
- Mevr. F. v. HOUWINGE-BLAAUW, p. a. Agentschap B. P. M. Semarang.

5384

G. F. A. DRIESSEN

Lange Hezelstraat 54
 Broerstraat 19 naast de Kerk

NIJMEGEN

Geill. Prijslijst op aanvraag gratis en franco

**Volharding voert tot doel
 Adverteer voordurend**

Dames-Kapsalon „Marcel”

SPECIALE MASSAGE-INRICHTING
 MANICURE 5276

NOODIGEN U BELEEFD TOT EEN BEZOEK UIT

W. M. HENKELMAN & MIEN VAN ES
 CAAN VAN NECKLAAN 19, RIJSWIJK (Z.-H.)

TARIEVEN

Wasschen, Ond.	f 1.25
Onduleeren	f 0.75
Wasschen	f 0.75
Wasschen, Ond. p. abn.	f 10.—
Wasschen, Knippen, Ond.	f 1.75
Massage	f 1.—
Manicure	f 0.75

van het Leger in Ned.-Indië ook opnieuw onder de oogen gezien. Als de Minister van oorlog er toe komt de nieuwe regeling in wet en besluit vast te leggen, zal Z. Exc. in overleg met den Minister van koloniën, het vraagstuk ook voor het Indische leger tot een oplossing moeten brengen. In verband met de sedert 1913 opgedane ervaring en de sedert dien ontstane opvattingen zal de uitspraak waartoe de Staatscommissie destijds kwam aan de nieuwe inzichten moeten worden getoetst. Haar conclusie luidde toen:

„Overwogen is, of ook overgang naar het Ned.-Ind. Leger mogelijk zou moeten worden gemaakt. Tegen een dergelijken overgang bestaan echter zoo overwegende bezwaren, dat de Commissie meent, die beslist te moeten ontraden.

De reserve-officieren worden gevormd omdat het instituut der verlof-officieren tot de organisatie van het leger in Nederland behoort. Deze categorie van officieren dient dus tot aanvulling van het officierenkorps van het Ned. Leger, zoodat het niet aanbevelenswaard schijnt, len, zoodat zij met moeite en zorg voor hunne taak zijn opgeleid, ten bate te doen komen van het N.-I. leger. Eene aanvullende opleiding voor den dienst in laatstgenoemd leger zou — doordien verscheidene geheel of nagenoeg geheel nieuwe vakken zouden moeten worden behandeld — bovendien zulke eene groote uitgebreidheid verkrijgen, dat men bezwaarlijk van een *aanvullingsopleiding* zou kunnen spreken en feitelijk eene geheel nieuwe opleiding in het leven zou moeten roepen”.

Sedert dien is veel gebeurd, waardoor een geheel ander uiterlijk aan de zaak gegeven is.

Reserve-officieren van het Nederlandsche leger zijn in honderdtallen bij het leger in Indië gedetacheerd geworden en bij alle wapens. Van hen is een aanzienlijk aantal bij het officierskorps van dit leger overgegaan.

De regeling van het reservepersoneel van het leger in Indië zelf kent, naast den reserve-officier-oudgediende, ook den dienstplichtige* tot 2en luitenant bevorderd, alsmede den niet-dienstplichtige, die 't tot reserve-officier brengt (G. B. 28 Maart 1924, Stb. 1924 No. 137).

Zoo zijn dus nieuwe mogelijkheden ontstaan, die ver af staan van de conclusie der Staatscommissie in 1913. Die mogelijkheden vragen nu overweging in hoever ook voor Indië het instituut van den verlof-officier de voornaamste of de eenige bron kan worden ter aanvulling van het korps beroeps-officieren. En daarnaast, in hoever er voor Indië ook reden kan bestaan verder te gaan met vervanging van beroepskader door verlofskader, een kwestie welke met de voorgaande in nauw verband staat.

Nu deze kwesties aan de orde worden gesteld, zal dadelijk volle aandacht gevraagd moeten worden voor den Indischen kant ervan.

De nooden van Curaçao.

(Slot).

Weermacht.

De misstand van een in den regel vrijwel tot ledigheid gedoemd garnizoen, als waarover de schrijver der Surinaamsche Brieven in het Koloniaal Weekblad den staf brak bestaat natuurlijk ook in Curaçao.

De garnizoenen in de West behooren sedert een 15-tal jaren tot het Oost-Indische Leger, zij het dan ook dat kort geleden wederom de gelegenheid is geopend om ook officieren van het Nederlandsche Leger bij de landmacht in West-Indië te detacheren.

Vroeger, toen dit laatste regel was, nam het officieren-corps in West-Indië een andere plaats in dan tegenwoordig. Vele Nederlandsche officieren bleven lang in de West dienen, sommigen huwden daar, de meesten gingen zich aan het land hechten en vaak zijn verdienstelijke civiele ambtenaren uit het officieren-corps voortgekomen.

Toen echter de officieren van het O. I. L. hun intrede deden in de West veranderde er veel. De korte, soms zeer korte detachering en het gevoel van aan zijn eigenlijke bestemming onttrokken te zijn werkte natuurlijk dooierend op de belangstel-

ling en vermeerdeerde de algemeene lusteloosheid. Ook in dit opzicht zal het een uitkomst zijn wanneer de tegenwoordige plannen tot reorganisatie der Curaçaosche Politie tot uitvoering zullen komen en zowel het hoogere en lagere kader van de manschappen een nuttige taak te vervullen zal le. krijgen.

Het is te hopen dat dan meteen aan eenige andere misstanden een einde zal worden gemaakt.

Natuurlijk zal het corps Politietroepen wat drag, ontwikkeling en voorkomen betreft aan eischen moeten beantwoorden, zoodat gehuist als ongehuwden zullen behoorlijk gehuist moeten worden, de verzorging zal uitmuntend moeten zijn en de gelegenheid tot ontspanning zal mogen ontbreken.

De tegenwoordige Militaire School geniet veel belangstelling, het Militaire Tehuis, waar ook burgers worden toegelaten van soms minder gunstige allooi, ziet er vies en verwaarloosd uit en maar al te vaak ergerlijke dronkemannestooneelen zien (kort geleden stak een militair bezoeker een burger dito overhoop) en door de Militaire Cantina wordt een winkelierinkje uitgeoefend, tot schade voor den winkeliersstand in de stad.

Waar onder den nieuwen toestand het geslechts op één orgaan, het corps Politietroepen, kunnen steunen, doet zich de vraag voor of het raadzaam zou zijn wat meer aandacht te besteden aan de mogelijkheid tot het scheppen eener leger weermacht als reserve.

De (rustende) Curaçaosche Schutterij is in — om weinig begrijpelijke redenen — opgeheven het Curaçaosche Weerbaarheidskorps bestaat al nog maar in naam en de Padvinderebeweging is sedert een aantal jaren dood.

Welk een verschil met de Britsche West-Indische Koloniën, waar men zoo vaak, ook in latere tijden bij wanordeligheden goede diensten heeft geleverd van de burger corporsen, en met Nederland, waar vrijwillige Landstorm en de Burgerwacht bloeiende organisaties zijn, alles met steun van aangemoedigd door de Regeering en de Militaire autoriteiten.

In onze West zijne jarenlang de functies van garnizoens- of troepencommandant posten gewonnen welke desnoods door invaliden konden worden bekleed; toen er eenmaal sprake van was de trekking van Commissaris van Politie te maribo tijdelijk op te dragen aan den Commandant der troepen, verklaarde deze laatste openlijk tegen geen enkel bezwaar te hebben, aangezien militaire functie hem uiterst weinig bezigheid schafte.

Hoeveel beter wisten dan steeds onze Britse naburen in dit opzicht partij te trekken van Europeesche functionarissen. De „Commandant the Local Forces” in een Britsch-Westindische kolonie, een Engelsch hoofdofficier, is bevelhebber van de gewapende politie, van de militie en van vrijwilligers-korporsen, inspecteur der gevangenen en leider of beschermheer van de padvindere.

Laat nu onder den te scheppen nieuwen toestand de militaire Commandant op Curaçao ook een langstelling trachten op te wekken voor — niet militairistische zin) onder de burgerbevoegdheid. Niet alleen dat het nuttig kan zijn voor het om bij ernstige gebeurtenissen een betrouwbare reserve achter de hand te hebben, maar de geheid tot nuttige ontspanning is in kleine troepen-gemeenschappen toch reeds zoo gering.

Volkspvertegenwoordiging.

Een door de bevolking gekozen vertegenwoordiging met wetgevende bevoegdheid bestaat in Curaçao niet, een volksraad die zonder zoodanige bevoegdheid te hebben toch de belangen van Gewest heeft te behartigen en de nooden en wenschen der bevolking naar voren brengt, eventueel te presenteren.

De Koloniale Raad wordt samengesteld uit de Kroon benoemde leden, maar de bevoegdheid van den raad om bij vacatures zelf een voorstel samen te stellen, zou kunnen worden beschouwd als een kleine vergoeding voor het gemis onder de bevolking. Toen evenwel, enkele jaren geleden, een benoeming plaats had buiten de dracht om, terwijl er op de personen der Raad ten niets viel aan te merken, werd dit zeer gevoeld als een poging om van Nederland

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe pedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

politieke samenstelling van den Raad invloed te oefenen en rees bij velen de vraag of ten deze een, op zich zelf logisch, prerogatief der Kroon toelaatbare wijze was gebruik gemaakt en niet een eenmaal bestaand prerogatief van den raad wereld was aangedaan.

Hoe de raad echter ook samengesteld moge zijn, in dit college tot uiting zullen komen de wenschen, verlangens en inzichten van de groote massa volks valt niet te verwachten, bij ontstentenis van kiesbevoegdheid, waarvoor ook die groote moeilijk rijp kan worden geacht.

Waarmede niet gezegd wil zijn dat ook het meest beperkte kiesrecht voor Curaçao in alle opzichten te verwerpen zou zijn, zij het dan ook dat het uiterst moeilijk zou zijn bruikbare normen te vinden en verspreide ligging der eilanden een groot belemmerend oplevert.

Wisselende, het parlementarisme staat niet meer gunstig aangeschreven in de wereld om daar ook een klein en afgelegen gebiedsdeel te bepalen, zonder dat van eenig verlangen naar bij een belangrijk deel der bevolking ooit te spreken.

Even moeilijk als het zijn zou om het invoeren van kiesrecht voor een koloniaal parlement te rechtvaardigen, even bezwaarlijk is het om bevoegdheden van een vertegenwoordigend orgaan af te bakenen voor een gewest dat, hoe belangrijk de economische toestand op een oogenblik ook mag, toch nog lang niet toe is aan financiële onafhankelijkheid.

De uit benoemde leden bestaande raad is, alle omstandigheden in aanmerking genomen, voor Curaçao nog zoo slecht niet, mits die raad door samenstelling de grootst mogelijke waarborgen van belangstelling en bevoegdheid tot oordeel met betrekking tot alle aan de orde komende besluiten. Waarmede natuurlijk geenszins bedoeld een uit specialiteiten bestaande raad; zou grotere verscheidenheid van samenstelling kunnen werken en tot dat doel zou de raad uit een groot aantal leden kunnen bestaan.

De raad zou vooral moeten zijn een college van advies en advies; door gezonde critiek op het beleid, ook op eigen initiatief, kan een gewest als het betreffende zich nuttig maken tegenover de gemeenschap waaruit het is voortgekomen.

De raadwaardig is in dit verband dat aangaande het gewest van 1922, dat toch aanleiding kon geven tot opmerkingen, in den K.R. niet één woord is gezegd, noch direct na het gebeurde, noch bij de volgende behandeling van een begroting.

De raad moet in het nemen van beslissingen betrekking tot de besteding van landsgelden het meest belangrijke deel worden gezien der raad van den K.R. en het is op zichzelf volstrekt verkeerd, gegeven de financiële verhouding van het gewest en moederland, dat zoodanige beslissingen van den Raad kunnen worden terzijde gesteld en af en toe ook worden terzijde gesteld. De raad van het college behoeft daaronder niet te worden en de waarde van zijn arbeid wordt er juist door vermindert.

De raad, nu moet de vinger worden gelegd op een plek: men make geen beslissingen van den Raad ongedaan zonder dat aan 's raads opvatting recht is wedervaren, en daarvan ook blijk is te geven; men plege overleg met den raad in den Raad uitgebreiden zin, men vordere van den Raad geen overhaaste beslissingen op onvoldoende wijze of te laat ingediende voorstellen.

De raad moet betrekking tot deze punten zou de K.R. van minder belang worden beschouwd als de Raad, dat hoofdamtaren wel eens blijk hebben gegeven van gebrek aan deferentie ten opzichte van den Raad: bij een goede leiding der vergaderingen en wat dies meer zij, den kop indrukken.

De Raad wij zeiden dat er in Curaçao geen kiesrecht bestaat, dan moeten wij, behalve voor zoodanig betrekking tot de Landraden op de kleine eilanden, nog een afzondering maken voor de Kamer van Koop- en Nijverheid op het hoofdeiland.

De leden dezer kamer worden verkozen door de bevolking, krachtens Verordening, daartoe bevoegd bezitten; merkwaardig is dat in die Kamer de scheepvaart wel, maar de zoo belangrijke petroleum-industrie niet is vertegenwoordigd. De Kamer is gunstig verspreid moge worden geacht, dat sedert kort de kamer weder begonnen is met het publiceren van een jaarverslag. Het is in de goede richting is dit zeker, ook al

beperkt de kamer zich vooralsnog hoofdzakelijk tot het geven van cijfers en is zij er nog ver van af, zooals de kamers der groote koopsteden in Nederland, zich in het jaarverslag over het regeeringsbeleid uit te spreken met betrekking tot economische aangelegenheden.

Door, ook ten aanzien van havenbedrijf en scheepvaart, meer overleg te plegen met de kamer, zou allicht het gouvernement zich vaak waardevolle adviezen kunnen verschaffen, welke aan een intensieve behandeling slechts ten goede zouden kunnen komen.

Middelen van bestaan.

Er is een tijd geweest toen men meende door Gouvernementsbemoeienis tot verheffing van den landbouw, als bestaansmiddel voor de bevolking, te kunnen medewerken. De handhaving van een hulp-landbouwkundige voor de Bovenwindsche eilanden, met standplaats St. Eustatius, is alles wat er van de pogingen te dezer zake is overgebleven.

Inderdaad heeft op de Benedenwindsche eilanden, met hun droog klimaat, de landbouw al heel weinig kans.

Toch doet zich de vraag voor of het onvermijdelijk is, dat op het hoofd-eiland, met zijn tegenwoordig talrijke blanke bevolking, en met zijn drukke scheepvaart, groenten, vruchten, eieren, melk, zelfs visch, schaarsch en duur zijn en vleesch (van uit Venezuela ingevoerd slachtvee) slecht van kwaliteit is, zij het goedkoop.

Hoe heel anders is het ook al weder in de nabijgelegen Amerikaansche of Amerikaansch beïnvloede gebieden. Op de Landengte van Panama, en zelfs in het zoo vruchtbare Haiti, kunnen, dank zij de aanvoer in „cold storage" uit de Vereenigde Staten, de blanke ingezetenen zich alle mogelijke verse voedingsmiddelen tegen matige prijzen verschaffen.

De Curaçao in de onmiddellijke nabijheid van het vruchtbare Venezuela is gelegen, beteekent te dezen aanzien heel weinig. Tuinbouw en vruchtencultuur leveren daar slechts weinig voor export en in de volkrijke stad Maracaibo wordt door de tegenwoordig zoo talrijke uitheemsche ingezetenen eveneens het gemis gevoeld aan verse levensmiddelen.

Het zou daarom, waar op Curaçao geen aanvoer van in koelkamers overgebrachte levensmiddelen plaats heeft, zeker de moeite waard zijn om te onderzoeken of tuin- en ooftbouw, vee- en pluimveeteelt in den omtrek der stad niet met kans op succes zou kunnen worden aangemoedigd en of de watervoorziening niet ook aan dit doel dienstbaar kan worden gemaakt.

Wat de visscherij betreft moet hier even in herinnering worden gebracht het langdurige wetenschappelijke onderzoek, dat inderdaad niet heeft geleid tot eenig tastbaar resultaat.

Zou het thans niet evenwel het oogenblik zijn om praktische deskundigen attent te maken op de mogelijkheden, welke de Caraiibische Zee zou kunnen opleveren, nu er zelfs sprake is van een Nederlandsche visscherij-onderneming in Oost-Indië? Curaçao zou als basis voor diepzee-visscherij zekere voordeelen aanbieden.

Een vischetende millioenen-bevolking woont er niet in het betreffende gebied, maar de Nederlandsche belanghebbenden, die thans aanzien naar een nieuw arbeidsveld in den Oost, zouden er misschien voor te vinden zijn hun aandacht ook eens te schenken aan de zooveel dichterbij gelegen West, ook al zou aldaar op kleinere schaal moeten worden geopereerd.

Er is een tijd geweest dat er met schoeners werd gevischt voor de markt te Paramaribo, voor rekening van een aldaar gevestigde firma. Waarschijnlijk heeft men toen niet de beschikking gehad over de meest geëigende soort vaartuigen, noch over ervaren personeel.

Verbindingen.

Waar de twee Nederlandsche gebiedsdeelen in de West, Suriname en Curaçao, commercieel elkander zoo weinig noodig hebben en die gewesten geheel afzonderlijk bestuurd worden, ligt het voor de hand dat er geen behoefte wordt gevoeld aan een betere scheepvaartverbinding tusschen beide dan de trans bestaande.

De uitwisseling van producten is van weinig belang en het personenverkeer is pas den allerlaatsten tijd van eenige, hoewel niet zeer groote betekenis geworden, doordat eenige honderden Su-

HUISBRAND

THOMSONLAAN 113, h. Valkenbosch, Tel. 36409

H. V. BEUSICHEN, Jr.

INDUSTRIEKOLEN

HAAGSCHE BRANDSTOFFENHANDEL

Winterjassen Ulsters Smoking-Costuums naar maat

De beste Eng. stoffen
Prima Coupe 5080
Zeer lage prijzen

C. H. ERNENS VALERIUSSTRAAT
h. Danckertstraat **DIN HAAG**
TELEFOON 34836

JOCKUM's Detective-, Recherche- en Informatie-Bureau

'S-GRAVENHAGE

Toussaintkade 34 Telefoon 31821

AMSTERDAM
Bosboom Toussaintstraat 33 - Telefoon 26091

Onderzoek op elk gebied

Particuliere Informatiën (speciaal zedelijk
en moreel gebied), Levensloop
van personen, enz.

Verbindingen met alle groote steden der
wereld

Relatie: Speciaal eerste klas Families
Strenge discretie

Correspondentie - Nederl., Duitsch, Engelsch, Fransch,
Italiaansch, Russisch en Esperanto. 5812

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot
ons. Wij zijn daarvoor speciaal
ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht
verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed
voor Uw GROOTE OPLAGEN,
onze prima snelpersen voor die
tijdschriften waarbij het vooral
op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

Hotel VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse
6286 Volledige pensionprijs f 5.- Modern comfort

BAARN (De residentie van het Gooi).

Hotel CENTRAL

BRINK. Telefoon 10
Centrale verwarming
Zeer aangenaam klimaat voor zomer en winter.
Matige pensionprijs voor families en langer verblijf.
PRIMA INDISCHE REFERENTIES. 5897

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Dir. bij Schev. B. 5033
Str. k. en w. op delogeerk.

Pension PETRONELLA,
G. Reijndstr. 36-38. 16 k.
Logies m. ontb. f 2.50 p. p.
p. d. Ook afz. Etage. t. huur.
5371 H. A. LEBBING, Cuisin. er.

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 6085

HILVERSUM

Pension „PATRIA“

Lindenheuvel 2
Telefoon 2198
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
Aanbevelend, N. J. van Rangelrooy

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel“ door
FR. BLOM, Schrijver van
„Moderne Kookkunst“,
verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één
uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd
werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIEVEN

rinamers werk vinden op Curaçao bij de petroleum-
industrie.

Anders echter staat het er voor met de verbind-
dingen van het hoofdeiland, zetel van het Bestuur,
met de beide andere Benedenwindsche- en met de
drie Bovenwindsche eilanden.

Voor die verbindingen beschikt het gouver-
nement slechts over een gehuurden schoener, met
buitengewoon primitieve passagiersinrichting, ter-
wijl het niet waarschijnlijk is dat Nederland binnen
afzienbaren tijd weder een marine-vaartuig in de
Caraïbische zee zal gaan onderhouden.

Dat het Curaçaosche gouvernement zelfs niet
over één enkel stoomvaartuig beschikt voor de ver-
binding tusschen de eilanden onderling lijkt zeker
niet normaal en dat Gouverneur en hoofdambte-
naren zich de ontberingen en het tijdverlies heb-
ben te getroosten van voor dienstreizen gebruik te
moeten maken van een zóó gebrekkige vervoerge-
legenheid kan aan een goede bestuurs-gestie slechts
afbreuk doen.

Pogingen tot verbetering van den bestaanden
toestand zijn vroeger steeds afgestuit op de kosten.
Tegenwoordig is er evenwel, veel meer dan voor-
heen, loonend empooi te vinden voor kleine stoom-
of motorvaartuigen met goede passagiers-inrich-
ting, lengte van het enorm toegenomen goe-
deren- en personenvervoer tusschen het eiland
Curaçao en de stad Maracaibo.

Toch is van eenig ernstig voornemen om van
deze gunstige constellatie gebruik te maken, ten
einde te geraken tot een bevredigende oplossing
van het vraagstuk der interinsulaire verbindingen
tot nu toe niets gebleken.

En dan ten slotte de tot veel klachten aanleiding
gevende, buitengewoon dure, telegraaf-verbinding
van Curaçao met de buitenwereld, in de eerste
plaats met Europa en met de Vereenigde Staten.

De tarieven der Fransche kabel-maatschappij
zijn exorbitant gebleven, niettegenstaande het
legendarisch verkeer aanmerkelijk grooter moet
zijn dan vroeger.

Hoewel door belanghebbenden herhaaldelijk
daarop is aangedrongen en de bepalingen van de
concessie waaronder de Fransche maatschappij
werkt zich niet daartegen schijnen te verzetten, is
er nog altijd niet toe overgegaan het Gouvernements
radiografische station (anders dan bij kabel-inter-
rupties) voor publiek verkeer open te stellen, waar-
door nochtans een belangrijk goedkoopere dienst
zou kunnen worden verkregen.

De haven van Willemstad.

Een voortdurende ergernis voor het publiek
levert de brug op welke dicht bij den ingang der
haven de beide stadsgedeelten ten Westen en ten
Oosten der St. Anna-baai met elkander verbindt.

Deze brug, een soort schipbrug, is bij het tegen-
woordig zeer druk scheepvaartverkeer gedurende
de daguren vrijwel meer open dan gesloten, tot
groot ongerief voor het verkeer van voetgangers en
rij- en voertuigen. Hoewel de dienst der brug er op
berekend is het scheepvaartverkeer zoo weinig
mogelijk te hinderen (juist daardoor ondervindt
het stadsverkeer zooveel belemmering) spreekt het
van zelf dat binnenkomende en uitvarende sche-
pen toch altijd ook eenig ongerief ondervinden van
den toestand.

Intusschen is er voor het publiek niet alleen
maar sprake van ongerief in den gewonen zin. Men
behoeft maar even te denken aan de practiseerende
geneesheeren die in de beide stadsgedeelten per
auto hun praktijk hebben uit te oefenen en het feit
dat beide ziekenhuizen zich in het Westelijk deel
bevinden, om in te zien, dat een verkeersbelemme-
ring als waar het hier om gaat, ernstiger bezwaren
kan opleveren dan wat oponthoud voor het gewone
straatpubliek.

Eenmaal is het reeds voo. gekomen, dat een
zieken-auto, waarin een zwaar gewonde, die van
het Oostelijk stadsgedeelte naar het gasthuis in
Otrahanda moest worden vervoerd, een uurtje voor
de brug moest blijven wachten.

De eenige bevredigende oplossing zou wel zijn,
dat het verkeer gedurende de daguren plaats had
per ferryboot en dat alleen gedurende de veel min-
der drukke avond- en nachturen van de brug werd
gebruik gemaakt.

Van eenige ernstige poging om tot deze of eenige
andere oplossing te geraken, is tot nu toe weinig
gebleken: het K.V. vermeldt alleen laconiek dat in
1924 de brug gedurende ongeveer 14 dagen voor

TAFELZILVER

bekend fabrikaat

koopt men het beste en voordeligst bij G. VAN
WILLEGAN & Zn., Havenkade 4-6, SCHE-
NINGEN, Telef. 50844. Gesloten Huis. Minimale
Exploitatie-kosten, daarom lage prijzen.

het verkeer over de haven buiten gebruik
wegens een accident.

Waar ook velen aanstoot aan genomen heb-
breemdelingen en ingezetenen, is de toestand
vreef verval waarin zoolang de publieke kaden aan
haven hebben verkeer, hoofdzakelijk de
weinig uitgestrekte, ook als aanlegplaats voor
te groote stoomschepen dienende, Handelskade.

Nadat een aanvang was gemaakt met een
zeer kostbare voorziening, welke ten minste
toestand van vóór het optreden der afkaveling
instorting voor geruimen tijd zou hersteld heb-
en voor welke voorziening materialen waren
gevoerd, werd het werk gestaakt en kwam het
stuur voor den dag met een veel geld vereisch-
plan voor een veel meer omvattende verbetering.

Over dit plan kan verschillend worden ge-
deeld; de voor de uitvoering benodigde zes
zijn evenwel zonder hoofdelijke stemming door
Koloniaal Raad bewilligd, zij het onder het
van eenige bittere opmerkingen.

Hollen of stilstaan, zou men geneigd zijn te
gen, maar waar er alleen maar van stilstaan
worden gesproken, dat is met betrekking tot
havenmeesters-ambt.

Reeds een vijftal jaren geleden werd door
Bestuur de wenschelijkheid ingezien van het
met den bestaanden toestand, n.l. deze dat
ambt wordt waargenomen door een ambte-
tevens als loods dienst doet, een overblijfsel
den tijd toen het scheepvaartverkeer zoo weinig
teekende, dat de havenmeester tevens den
loodsdienst voor zijn rekening kon hebben.

Hoewel thans de haven van Willemstad even-
scheepvaartbeweging heeft als die van Amster-
en een half dozijn loodsen druk werk heeft om
inkomende, uitvarende en verhalende schepen
bedienen, is het havenmeesterschap nog steeds
handen van een der leden van het loodspersoneel
of is de havenmeester tevens loods, zooals men
opvatten wil.

Het spreekt vanzelf dat de havendienst
loodswezen, de betoning, bebakening, bevond
een afzonderlijk departement zouden behooren
vormen, met aan het hoofd een bevoegd ambte-
met een eigen bureau, die ten voo. beschikbare
moeten zijn voor de regeling der verschil-
diensten en als adviseur van het Bestuur in
aangelegenheden de scheepvaart betreffend.

Het zal voldoende zijn hierbij te voegen, dat
geen havenpolitie is en dat het havenreglement
teekent uit de tachtiger jaren der vorige eeuw
duidelijk te maken welke achterstand er valt
halen om de schoone natuurlijke haven van
lemstad tevens te maken tot eene met
organisatie.

Niet eens hebben scheepvaart en handel
troost goedkoop bediend te worden, want
stad is geen goedkoopere haven meer.

De particuliere eigenaars van aanleg- en
plaatsen en van lichter-accomodatie handhaven
onderlinge overeenkomst hooge tarieven
(verplichte) Gouvernementsloodsdienst is
langrijk duurder dan door de kosten van den
wordt gerechtvaardigd.

De heffing van obligatoire loodsgelden te
tot een fiscale, is een vernuftige vinding, welke
elders moeilijk in toepassing zal kunnen
Voorwaar er is in Curaçao veel constructief
te verrichten en daarvoor is niet uitsluitend
niet eens in de eerste plaats geld noodig.

Allereerst wordt daarvoor vereischt pers-
in voldoende aantal en van voldoende geschik-
om onder bezielende leiding al datgene tot
te brengen dat te lang reeds werd verwaarloos-

Errata.

In deze artikelenreeks zijn bij het afdr-
enige hinderlijke drukfouten gemaakt, welke
belangstellende lezer gelieve te verbeteren.

Nr. van 28 Nov., blz. 3, 2e kol., regel 22 voo.
voorlichting van het publiek voor patentmid-
lees: voorlichting van het publiek door middel
advertenties voor patentmiddelen.

Nr. van 9 Dec., blz. 3, 1e kol., regel 40 v.h.
1903, lees: 1908.

Nr. van 9 Dec., blz. 4, 2e kol., regel 29 v.h.
terechtstelling, lees: tewerkstelling.

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op Duinzicht, vrije grond, in prijzen van f 11.500 tot f 25.000

volgens ontwerp van de Architecten VERSCHOOR en VAN DER WEELE

Inlicht.: Directieket einde Oostduinlaan en Ieplaan 201, Den Haag: Tel. 15167 en 33227

Professor L. van Vuuren.

Omtrent den heer L. van Vuuren, lector aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, die benoemd is tot gewoon hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht in de faculteit der letteren en wijsgeerte, om onderwijs te geven in de sociale en economische aardrijkskunde, de koloniale aardrijkskunde en de landbeschrijving, schrijft het U.D.: Met deze benoeming is thans eindelijk de vacature van wijlen professor Niermeyer vervuld. De heer Van Vuuren was tijdelijk belast met een opdracht tot het geven van colleges in deze vacature, welke opdracht nog van kracht was tot het einde van den nu loopenden cursus. De heer Van Vuuren was aanvankelijk officier in het Ned.-Indische leger, waar hij diende bij het wapen der marechaussée. Hij maakte in dien rang den titel van majoor. Hij maakte als officier de campagne in Atjeh mede en o.m. werkzaam bij het civiel bestuur in Atjeh. In de Bataklanden nam hij een werkzaam aandeel in de bestuursregelingen, die daar toen noodzakelijk waren, en aan het einde dezer werkzaamheden publiceerde hij zijn boek „Eerste maatregelen in geannexeerd gebied”. De heer Van Vuuren keerde toen naar Nederland terug, waar hij de z.g. bestuursacademie voor den Indischen dienst afliep. Na volbrachten studie aan deze instelling werd aangesteld tot chef van het Encyclopaedisch Bureau te Batavia; in deze functie is hij vele jaren werkzaam gebleven, gedurende welken tijd verscheidene publicaties van zijn hand het licht zagen, waarbij hij gelegenheid had belangrijke geografische bijzonderheden in deze geschriften te overwerken. Zijn grootste werk was wel een monografie over het gouvernement te Celebes (waarvan heden evenwel slechts het eerste deel verschenen is). In 1922 volgde zijn benoeming tot lector bij de Universiteit te Amsterdam, om les te geven in de koloniale landbeschrijving. In de laatste jaren van de heer Van Vuuren tijdelijk de colleges waaraan van wijlen professor Niermeyer, terwijl ook aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen colleges gaf.

Van Week tot Week.

Dinsdag 7 tot Maandag 13 December.

communistiche woelingen op Java en Sumatra's Westkust. De laatste telegrafische berichten omtrent de communistiche pogingen tot omverwerping van het gezag op Java, hebben bijna uitsluitend betrekking op de ten opzichte der schuldigen te nemen strafmaatregelen. Omtrent een aantal hunner is reeds beslist, dat zij (na eerst hun gerechte straf te hebben ondergaan?), geïnterneerd zullen worden naar Nieuw-Guinea. Een interneringskamp wordt te Boven-Digoel in gereedheid gebracht, waarover de kapitein L. T. Bekking het bevel zal voeren. Op Sumatra's Westkust bleef het nog roerig. Een Aneta-telegram, ged. Padang 9 Dec., luidt: Een dertigtal personen heeft in het Solokische een huis overvallen. Eén bewoner werd gedood, één zwaar gewond; twee leden van de bende zijn gearresteerd. — Een eveneens uit Padang, twee dagen later verzonden telegram meldt: Het kamponghoofd te Pasaram is met browningschoten vermoord. De dader is voortvluchtig. Militairen omsingelden een kampong in het Solokische, alwaar een bende gesignaleerd was. De vluchtenden werden aangegrepen. **Boeatan en Kerstmis.** Nu de Kerstdagen wederom nadere en aanstellen worden gemaakt om de gebruikelijke feestgeschenken aan te koop, vestigen we gaarne de aandacht op Boeatan in de Heulstraat te 's-Gravenhage. Er is daar een rijke voorraad en een ruime keuze van voorwerpen, welke zich uitstekend leenen tot Kerstgeschenken! **Inspecteur der Cavalerie.** De luit.-kolonel der Cavalerie bij het O.-I. leger J. G. Koopman, van verlof in Indië teruggekeerd, is opgetreden als inspecteur van het wapen. **W. M. Beugel.** Op 63-jarigen leeftijd is te 's-Gravenhage overleden de heer C. W. M. Beugel, o.m. oud-sous-chef van den politieken inlichtingsdienst te Soerabaja en oud-landrechtler te Semarang.

Universitaire examens. Leiden. Cand. ex. Indisch recht de heeren H. J. A. Eykman, J. B. van Schendel en mejuffr. J. de Graaf. — Doctoraal ex. Ind. recht de hr. J. A. Valewink en Mr. C. M. Elerbaas.

Hulde aan de nagedachtenis van Mr. W. Sonneveld. Op 20 dezer zal op het graf van Mr. W. Sonneveld, grootmeester der Orde van Vrijmetselaren in Nederland, een gedenkteken worden onthuld. Het monument is vervaardigd naar een ontwerp van ir. S. Franco te 's-Gravenhage.

Het is zeker overbodig in herinnering te brengen, dat deze hulde den onvergetelijken vorigen Voorzitter onzer vereeniging betreft.

De economische toestand van Indië. Den 8en dezer hield de heer J. van Gelderen voor het „Comité Nieuw-Indië”, te 's-Gravenhage, eene voordracht over den economischen toestand van Indië. (Van deze voordracht en de daarop gevolgde gedachtenwisseling is een vrij uitvoerig verslag verschenen in het *Vaderl.* van 9 Dec.).

De landvoogd naar Sumatra. Op de jongste persaudientie heeft de Gouv.-Generaal medegedeeld, dat hij op 29 Januari met een oorlogsschip naar Padang zal gaan. Hij zal een week in West-Sumatra blijven, 5 dagen in Oost-Sumatra en 14 dagen in Atjeh.

Congres van Indische landbouwtechnici. Van 7 tot 11 Dec. had te Wageningen, onder voorzitterschap van Prof. J. van Baren, het 8e jaarlijkse congres van Indische landbouwtechnici met verlof plaats, bij welke gelegenheid de volgende voordrachten zijn gehouden: Het Indische financieele perspectief, door Mr. J. Geritzen (verslag in *N. R. Ct.* 7 Dec., Avondbl. B). — Toenemende suikerproductie in verband met suikerrijsselectie, door Prof. Dr. J. Jeswief. — De beteekenis en de staatszorg voor het vee in den Indischen Archipel, door J. Silinga Mulder (verslag van beide voordrachten in *N. R. Ct.* 9 Dec., Ochtendbl. A).

Volksbeweging en communisme op Java. In een bijeenkomst van den Rotterdammer Kring heeft Mr. A. M. Joekes den 9en dezer eene lezing gehouden over volksbeweging en communisme op Java. (Een uitvoerig verslag gaf de *N. R. Ct.* van 10 Dec., Ochtendbl. A.).

Onrustig Atjeh. Twee onderofficieren vermoord. Kota Radja, 10 Dec. (Aneta). Een Gajoeër doodde met messteken in het bivak te Blang-Kedjeren (Oostkust van Atjeh) de onderofficieren van Gent en De Gruijter. (*Vaderl.*).

Ch. F. A. Harloff. Te Soerabaja is op den 6en dezer overleden de heer Ch. F. A. Harloff, oud-agent van de Koloniale Bank te Amsterdam.

Heeft Suriname een toekomst. In eene alg. vergadering van het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage op 10 dezer (welke werd bijgewoond door den oud-Gouverneur-Generaal Mr. D. Fock, eere-voorzitter van dat genootschap) heeft Mr. J. J. W. Eekhout het onderwerp ingeleid: Heeft Suriname een toekomst? (Verslag in het *Vaderl.* van 11 Dec., Avondbl.; en zie ook de rubriek Suriname in dit Nr.).

De Indologische faculteit te Utrecht. Naar het Haagse Aneta-kantoor verneemt, studeeren thans aan de Indologische Faculteit te Utrecht, nu het tweede studiejaar is aangevangen: voor indologische studien 23 studenten (waarvan 2 Ned.-Ind. bestuursambtenaren met verlof); 4 juristen, die aangewezen zijn voor de Ned.-Ind. rechterl. macht, 3 voor N.-I. recht, 2 voor Ind. talen en 1 voor kol. geschiedenis. In totaal 33 studenten.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Hoe de Javaansche Batikkerij te helpen?

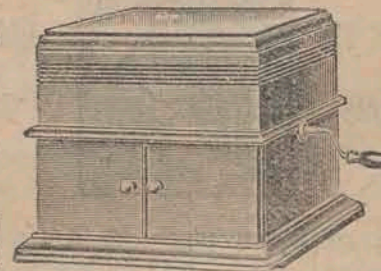
Zoals wij hier reeds eerder mededeelden, is sedert eenige maanden een onderzoek gaande naar de batikkerij op Java. Weinig gegevens zijn dienaangaande bekend en wat men er van weet is, dat 't er bedroevend slecht mee gesteld is, vooral in de Vorstenlanden, waar vroeger reeds, van de zijde van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, een onderzoek werd ingesteld, dat evenwel lang niet volledig is geweest. Het nieuwe onderzoek is thans te Batavia reeds aangevangen. De heer P. de Kat Angelino, ambte-

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190 SCHEVENINGEN, 's-Gravenhage.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia-, Odeon, Musica-, Linström-, Beka- PLATEN en MACHINES

Violen Mandolin. Banjo's, Guitaars, Snaren, Onderdeel. Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM

Speciale machines en verzending voor INDIË. EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

J. F. SNOECK, Zeestraat 51-53

DEN HAAG TELEFOON 13000

Electrische- Gas- Kolen-

Haarden - Kachels - Fornuizen

Vertegenwoordiger van de

N.V. Spaarkachel- en Haardenfabriek

voorheen E. SMIT Jzn. HEERENVEEN

RADIO-APPARATEN

Contant en in Huurkoop vanaf f145.— compleet

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau 5242

Copernicusplein 9 - Telef. 31009

's-Gravenhage GESLOTEN GEHOORKAMER

KERSTGESCHENKEN

VAN INDONESISCHE KUNSTNIJVERHEID UITGESTALD IN DE TOONKAMERS VAN

BOEATAN

HEULSTR. 19 - DEN HAAG

TOEGANG VRIJ

Ontbreekt het U aan gelegenheid onze Koloniën te bezoeken, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerde Maandblad S

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Abonnementsprijs 20 Gulden per jaargang Directie en Adm. Nobelstraat 20, Den Haag

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEPHOON

14427

5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op **14427**.

5888

BRIEVENBUS -
PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS-
HUISKAMER
OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zoóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

KONINKLIJK ZOÖLOGISCH
BOTANISCH GENOOTSCHAP

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE
BENOORDENHOUTSCHEWEG 2
TELEFOON 11292 DEN HAAG

AGENTSCHAP:

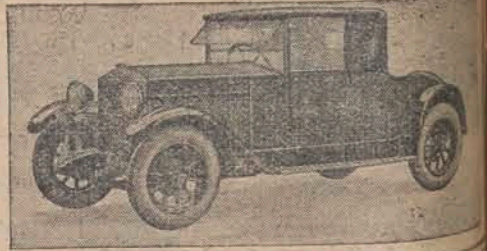
GARAGE KINSBERGEN

BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.

NIEUWSTRAAT 59

— APELDOORN

5390

naar van het Kantoor voor Arbeid, is er mede belast.

De Java-Bode deelde onlangs dienaangaande mee:

„Het zal zeker een geruimen tijd duren, voordat het onderzoek beëindigd zal zijn, aangezien gebleken is, dat het aantal batikkerijen in het district Weltevreden — in de kota worden ze niet aangetroffen — reeds circa honderd vijftig bedraagt.

Wel kan als eerste indruk worden medegedeeld, dat over het algemeen genomen de toestanden in de batikkerijen te Batavia veel beter zijn dan die, welke in Midden-Java zijn aangetroffen.

Exploitanten zijn in hoofdzaak Chineezers, die met Inlandsch werkvolk arbeiden. De loonen zijn in de meeste batikkerijen redelijk te noemen, en ook de omstandigheden waaronder de werkmans heeft te arbeiden, zijn in vergelijking met Midden-Java goed. De arbeiders zijn in twee categorieën te verdeelen: de bedreven handwerksters en de gewone koelies. De eerstgenoemden verdienen f 1.50 per dag, een redelijk bedrag naar men ziet, en de laatsten krijgen een vast maandelijksch loon, dat f 10.— bedraagt, daarnevens vrije huisvesting. Zelfs in de kleine batikkerijen zijn de loonen niet slecht te noemen. De werkwijze is daar wat anders, omdat er geen kapitaal is om geregeld het bedrijf in gang te houden. Men werkt voor de Inlandsche markt, uiteraard, en zoodra het product met een kleine winst van de hand gedaan is, heeft men nieuw kapitaal om door te werken. Hier worden de geoudfende handwerkslieden slechts halve dagen tewerk gesteld, zoodat bij een betere verdeling van den arbeid de exploitant tevens bereikt, dat het geld op behoorlijke wijze rouleert.

Uit een ander blijkt, dat in de batikkerijen te Batavia althans geen noodtoestand heerscht. Wellicht zijn op ondergeschikte punten van het bedrijf aanmerkingen te maken en verbetering mogelijk, maar over het algemeen genomen is reeds dadelijk een vrij gunstige indruk gekregen omtrent toestanden en verhoudingen in deze bedrijven.

De officiële rapporten, welke te zijner tijd ongetwijfeld zullen worden gepubliceerd, zullen dit nader bevestigen.

Met verlangen zien wij naar genoemde rapporten uit, want het bedroevende der heerschende toestanden geldt niet alleen het arbeidsloon, maar ook het kunsthandwerk zelf, dat bijna overal achteruitgaande is, zoodat 't de hoogste tijd wordt te trachten daarin verbetering te brengen.

Het verheugde ons te zien, omdat geruchten tot ons kwamen van plannen tot het oprichten van batikscholen op Java, dat naar aanleiding van bovenstaand bericht uit *De Java-Bode*, van deskundige zijde aan de *Nieuwe Rotterdamse Courant* het volgende geschreven werd:

„Niet alleen zijn, naar 't mij voorkomt, op ondergeschikte deelen van het batikbedrijf aanmerkingen te maken. De productie moet grooter worden, met behoud van het artistiek uiterlijk der producten. Dat kan, onder goede leiding. Er mag niet sneller worden afgeleverd ten koste van de kunstwaarde der kains: de moeilijke behandeling van de *tjanting* kan men niet vlug leeren en het werken met de *tjanting* vordert tijd. Er kan en zal meer worden gebatik, zoodra de vraag naar batiks, naar goede exemplaren, toeneemt. Geoudfende werksters, ten volle in het *métier* bedreven, zijn er nog; zij kunnen 't anderen leeren, zonder dat daarvoor een „school” noodig is.

„Het batikken is alleen te helpen door vergroting van den afzet¹⁾. 't Zijn thans voornamelijk *kains pandjang*, die Java verlaten, „lange doeken”, „onder *kapala*”; indien ze heel mooi zijn geschikt voor verzamelaars, overigens onpractisch van vorm. Sarongs en hoofdoeken, vooral de laatste, daarmee is iets te beginnen. Een fraaie hoofdoek, ongeveer 85 centimeters in 't vierkant, is af, heeft een rand: een handig tafelkleedje. Gesteld, dat

¹⁾ Schrijver bedoelt niet alleen wat betreft de Inlandsche markt ter plaatse en in de buitengewesten, maar ook afzet naar Europa en Amerika, waar men meer en meer het goede, typisch-Javaansche batikwerk gaat waardeeren, vooral in afmetingen, die voor Westersch gebruik praktisch zijn.

iemand²⁾ zoo'n „schat van 'n kleedje” machtig geworden en er mede wil werken. Europa of in Amerika; gesteld: dat hij honderd stuks ervan vraagt, even mooi, even goed afgewerkt³⁾. Wat gebeurt er dan? Niets. Zelfs een zoo kleine post kan niet worden leverd. En zoo lang dat niet kan, blijft 't stekelen met het batikken.

„Niet alleen voor 't batikken geldt dit, maar ook voor andere technieken: *kain tritik* voorbeeld, doeken waarvan vreemdelingen rast opkijken: eerst sterk inrijgen langs lijnen van 't patroon, dan in de verfkup, na drogen en uitstrijken. Zulke doeken ten gaan, mits men over een voldoende veelheid beschikt. Maar alweer niets gekocht er, wanneer iemand — laten we beschouwen — zijn — tweehonderd *kains tritik* bestelt volgens model, even goed bewerkt als het voorbeeld.

„En de *batik tjap*, waarbij een koperen stempel de *tjanting* vervangt! Ten onrechte wordt erop afgegeven: er zijn daarin mooie patronen geleverd; daarenboven, *batik tjap* indien 't wordt verlangd, goed aan 't stuk van onbepaalde ellemaat, juist geschikt voor de „stoffeerders”, die klagen, dat ze van Indische goed nooit zoóveel kunnen krijgen als zij noodig hebben.

„Een centraal lichaam is ginds noodig voor het behoud van het artistiek karakter der batiks te vechten en om den afzet te vergroten. Het laatste volgt op het eerste. Het verlies in huis moet verdwijnen, zoo hooren we zeggen; dat is werk voor den verbaas; de verbaaswen zijn er niet op ingericht. Juist! Dat is een begin; maar er is meer te doen. Het „noodtoestand”..... er is beter te bereiken.

Een voordeel van speciale, naar den afzet gerichte ververijen zou mede, zoo noodig, kunnen leiden tot het deskundig gebruik van goede artistieke en gemengde kleurstoffen, welke, naar de heer Loebier proefondervindelijk aantoonde, de meeste der thans veelal gebruikte, naar daarentegen zoowel licht- als wasnechten minder bewerkelijk en tijdroovend zijn kwaliteits welke voor den handel véél waard zijn.

Doch de op dit gebied volkomen oningewijde boorling-verver zou, om te beginnen, hiër nauwkeurige en vakkundige leiding behoeven.

Zou 't niet op den weg liggen van de Afdeeling Nijverheid aan het Departement van L. N. H. in het op textiel- en ceramisch gebied reeds nuttig voorlichtend werkende Gouvernementslaboratorium te Bandoeng, ook voor batik- en keramische versieringskunst als *tritik*, *plangi* en *kembangan*, verproeven te nemen en onderzeken te doen geven door een bij uitstek praktisch kundige?

Daarnaast zou een inrichting in het leven te brengen zijn tot bevordering van den afzet van volkskunst.

Wij hoorden onlangs verluiden, van een officieel van het Java-Instituut, te Soerabaja richtten „*wirkendes Museum*”. Daaronder zou wij meenen, te verstaan zijn een complex van trekkelijk ingerichte, belangstellende bezoekerskende toonkamers van Indonesische kunst en hand, in den trant van „Boeatan” in den Haag waar niet alleen de gaande en komende man keuze koopen kan, doch waar voor het aankomen van handelsrelaties en het doen uitvoeren van stellingen het noodige kan worden gedaan, door het afzetgebied meer en meer verruimd worden. Uit een gestadige voeling en samenwerking tusschen deze twee lichamen te Soerabaja 's-Gravenhage, dat verkoop-connecties over Europa kan aanknoopen, wetende hoe de afzet naar hier is, zou zeker veel goeds in de gewone richting tot stand kunnen worden gebracht. Jasper is de man, om daartoe in de Vorsteden stoot te geven.

²⁾ Bedoeld wordt natuurlijk een Westersch kleedje.

³⁾ Zij zouden niet van hetzelfde patroon, doch dezelfde kleur behoeven te zijn, wél echter van de artistieke waarde.

⁴⁾ De aanbieding van Indische lekkernijen als middelen is op Java daarbij natuurlijk overbodig; trouwens ook hier, bij meer geregelden toevlucht gangbare kunstnijverheid, achterwege kunnen

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
 SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
 INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar 5047
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Zang, Hygiën. spreken

Declamatie - Ademgymnastiek
 Behandeling van spraakgebreken

HENRIETTE J. ALMA

Gewezen assist. van Jeanne van Oldenbarneveldt, Berlin.

Spreekuur DINSDAGS en VRIJDAGS 1 tot 2.

Sweelinckstraat 185 - 's-Gravenhage

Aanbevelingen van H.H. Doktoren. 5776

**Aan de Leden
 van „Oost en West”**

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het kruitvat in het Verre Oosten.

In de twintig jaren, dat China bezig is zoogenaamd te ontwaken, is er geen enkel man opgegaan in staat om zijn land uit den chaos te redden. Het is geen enkele groote figuur verzezen om een velen aanvaardbare leiding te geven aan de stroomingen in dit reusachtige land. En daarachter zien men de bedreiging van het bolshevisme optuigen, stokende om, via de slecht-geleide, in wezen nationalistische beweging, zijn groote tegenstanders in het Oosten te treffen. Canton wemelt van Russische officieren leiden de troepenbevingen der Zuidelijken, Rusland stookt en werkt roebels. Terwijl de jeugd in eigen land in de ten onder gaat, terwijl de binnenlandsche landen in Rusland erbarmelijk zijn, worden sommen uitgegeven om de Chinese jeugd, Chinese studenten en arbeiders op te zetten revolutionaire actie. Bij den Engelschman, tijdens het mijnconflict, behield de common sense de hand. Het antwoord van de Executive der Unions aan de Russische onruststokers was afwijzend; „in Britsche Trade Unions Britse baas; geen inmenging van vreemden”. Maar China, speciaal het Zuiden, biedt een veel gunstiger omgeving. Het groote China met zijn eeuwenoude beleving ten prooi aan burgeroorlog onder bolshevistische beïnvloeding, is een dreigend gevaar gebleven voor de rust op het Oostelijk halfrond. Het oop der gebeurtenissen in het Verre Oosten, samenhangende met de oplossing van het Oost-Aziatische probleem, kan nog menige onaangename verrassing brengen. Het Soer. Hbl. (30 Oct. bl. v. L.) wil de gedruktheid, welke den hand in Ned-Indië den laatsten tijd kenmerkt, niet misstreeksch verband brengen met de gebeurtenissen in China. Echter: coming events cast their shadows before.... En daarom is er wel aanleiding om op het congrueerend verschijnsel van den menenden ernst der situatie in China en de geheid in den handel de aandacht te vestigen. Het staat wel vast, dat de Chinese chaos binnen nabaren tijd een krachtig operatief ingrijpen zal. Daaruit zou zich de algemeen als onontvankelijk verwachte Pacific-oorlog kunnen ontwikkelen. Waakzaamheid is geboden. Zoowel voor de Regeering op haar terrein, als voor den handel met zijne. Het S. H. zou het van groot nut achten, aan het deel der besprekingen ter Britsche conferentie betreffende de Oost-Aziatische problemen, voor zooveel mogelijk, openbaarheid te geven.

Wij vestigen de aandacht op het Bat. Nwsbl. (4, 6 Nov. 2de bl. „Chineesche Kroniek”), het Soer. Hbl. (1 Nov. 4de bl. „Van onze Buren”), de Java-Bode (9 Nov. „De buitenlanders in China”), interview met den heer A. D. A. de Kat Angele en De Locomotief (2 Nov. blz. 23 „Japansche Kroniek”).

Chineesche situatie.

Zentgraaff) vervolgt in het Soer. Hbl. (30 Oct. bl.) zijne uiteenzetting (18 en 19 Oct. 3de bl.) de verhoudingen welke, zoowel naar binnen naar buiten, de Chineesche samenleving te Soerabaja beheerschen. Meermalen is van Chinese zijde de actie ingezet: het programma van vager onderwijs op de Holl.-Chin. scholen uit te wijden met onderricht in de Chineesche taal. De schijnt zeer redelijk. Men moet deze zaak licht begrijpelijk vinden dat de Regeering streng handhaaft op het standpunt: dat Chinese op de Holl.-Chineesche scholen moet uitwijzen zijn en blijven. Het is geen zaak van onnemen, doch van groote staatkundige beteekenis. Het vreemde land is te dulden dat onderwijs in de vreemde taal wordt gegeven aan alle eigen onderdanen. Sinds 1910 zijn de hier geboren Chinese Nederlandsche onderdanen. En, na het onderwijs zal dan wel wat anders volgen; de Chineesche rechtspraak bijv. of de nationale mens. Het leed zou spoedig niet zijn te overwinnen. De gewone taal van den in Indië geboren mens is het Maleisch. Dit neemt natuurlijk niet weg dat de Chineseesche ingezetenen volkomen vrij met het aanleren der Chineseesche of iedere andere taal; zelfs aan de Regeering hier zekere

faciliteiten verleen door bijv. voor dit doel gebouwen beschikbaar te stellen. De drang naar Chineesch onderwijs gaat voornamelijk uit van eene groep Singkehs, die zelf met de eigen scholen geen succes hebben. Z. schrijft vervolgens over de huiszoekingen bij Chineseen te Soerabaja. Er is weer wat materiaal verzameld op het gebied der Kwo Min Tang en ook is materiaal gevonden hetwelk aantoon dat men van Chineseesche zijde streeft naar contact tusschen het Bolshevisme en de Inlandsche bevolking. Uiteraard is dit niet te beschouwen als de eerste poging in die richting, en evenmin mag worden verwacht dat het de laatste zal zijn. De Inlandsche communisten — ook zij op wie de exorbitante rechten nog niet werden toegepast — hebben tot dusver zeer goed den weg naar Shanghai kunnen vinden. Bovendien werd in verschillende affaires, elders op Java aan het licht gekomen, het bestaan van dit contact reeds aangetoond.

De Loc. (5 Nov.) meldt dat aan twee onderwijzers van de z.g. proletariërschool te Soerabaja de bevoegdheid tot lesgeven is ontnomen. Het staat vast dat zij in nauw contact staan met de communisten te Canton.

Onrust onder de bevolking.

Het onderzoek inzake het communisten-complot in Bantam heeft telkens weer nieuwe openbaringen en arrestaties ten gevolge. Zoo behoorde — aldus de Java-Bode (5 Nov.) — tot de nieuw gearresteerden ook een hadji, zoon van den in Bantam en elders zeer gezeinen Kijahi Asnawi van Tjaringin. Het meedoen van een groot aantal hadjis en santris, die er geen seconde aan denken het Bolshevistische atheïsme aan te hangen en den Islam ontrouw te worden, geeft de zekerheid, dat de geheele actie niet zoozeer communistisch is, doch meer dan vorm aanneemt van een poging tot gewelddadig verzet tegen het Gezag. Tot daden heeft het niet kunnen komen, dank zij de standvastigheid van de veldpolitie-agenten; de communisten hebben getracht hen over te halen verraad tegen het Gouvernement te plegen. Het lijkt wel of deze affaire in beteekenis niet onder zal doen voor de in 1920 gerucht makende S. I. afd. B.-zaak (te Garoet o.a.). In totaal zijn er thans 70 arrestanten. Ongeveer 200 getuigen zullen worden gehoord. De Landraad te Serang zou de zaak medio November berechten.

In het afd. verslag van den Volksraad (Bat. Nwsbl. 5 Nov.) wordt o.m. gezegd dat de uitingen van „Onrust onder de bevolking” — welke op Sumatra's Westkust moordanslagen op Inlandsche bestuursambtenaren tengevolge hebben gehad, in Bantam tot het vormen van een complot in den geest van de afd. B. hebben geleid en in het Tegalsche uiterste maatregelen van militairen en politie noodzakelijk hebben gemaakt, en welke blijkbaar tegen het bestuur waren gericht — een diepgaand onderzoek naar de oorzaken diert woelingen dringend noodzakelijk maakt. De historie heeft geleerd, dat revolutionaire woelingen veelal een economischen ondergrond hebben. De bevolking op S. W. K. en in Bantam reageert sneller en is minder lijdzaam dan de bevolking in het algemeen in Indië, zoodat de rust welke elders bewaard is gebleven, nog geen bewijs is dat daar geen gronden tot ontevredenheid bestaan. Van andere zijde werd de tot uiting gekomen ontevredenheid niet aan minder juiste bestuursdaden geweten, maar werden de belastingen en communistische invloeden als de oorzaken er van beschouwd. Ook de psyche der bevolking, welke gemakkelijk is te beïnvloeden, is een factor waarmee rekening is te houden, zoodat een oproerige stemming niet altijd een economischen ondergrond behoeft te hebben.

De heer Engelenberg wees er in den „Volksraad” (Java-Bode, 9 Nov. L.N.) o. m. op dat het niet voldoende is Indië een staatsinrichting en wetgeving te verschaffen, ook is noodig een ambtenarencorps, waarbij de Inlandsche ambtenaren door hun contact met de bevolking een voorname plaats innemen. In de Java-Bode van 3 Nov. („Nogmaals Atjeh”) betoogt Djameuën dat als er iets broeit in een onderafdeeling, de betrokken ambtenaren dit moeten weten; dan kunnen tijdig maatregelen getroffen worden. Op Atjeh is meer dan in enig ander gewest geboden: innig contact met hoofden en bevolking.

Aan de Deli Crt. (13 Nov.) seinde Aneta omstandig het verloop der „Communistische onlusten”, die den 13den November in West-Java uitbraken. In den Volksraad zeide de heer Soejono dank voor de mededeelingen der Regeering. De Regeering beheerschte den toestand, Spr. vroeg zich af of door

SCHOENMAKER

BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praesteeren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR-DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

Brandstoffenhandel
W. DIJK — 's-GRAVENHAGE

NIEUWE HAVEN TELEPHOON
No. 366 No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9, Teleph. 35234

**Prima Eng.-, Belg.- en
Holl. Anthraciet**

Giet- en Brechcokes
voor centr. verwarming

VRAAGT PRIJOPGAVES

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw“, „Het Huis Oud en Nieuw“, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

**Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit**

H.H. SECRETARISSEN der afdelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt, laat dan Uw wasch behandelen door de

Electricische Wasch- en Strijkinrichting
VAN KUYEREN & HORSTMAN
WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG 5105

de bestuurshervorming het contact tusschen bestuur en bevolking niet geleden heeft.

De bestuurshervorming.

Den 5den Nov. werd ten paleize Koningsplein de eerste persconferentie gehouden, waar de Landsvoogd den dagbladschrijvers de gelegenheid bood vragen te stellen, welke minzaam en zakelijk werden beantwoord. Van beteekenis achtte *De Loc.* (6 Nov.) o.m. des Landsvoogds korte mededeeling en uiteenzetting betreffende de bestuurshervorming. De definitieve datum van invoering der bestuurshervorming in Midden- en Oost-Java is 1 Jan. 1929. De noodzakelijkheid is erkend om eerst eenige jaren langer ervaringsmateriaal in West-Java te verzamelen, opdat wat dáár mocht falen, in Midden- en Oost-Java kan worden vermeden. Omtrent de bestuurshervorming in de Buitengewesten verklaarde de Landsvoogd: „daar het ontwerp nog niet gereed was, is de indiening eerst in de komende voorjaarszitting van den Volksraad mogelijk; dan komt eerst Sumatra en eerst daarna komen de overige deelen, aangezien de Regeering ook ten aanzien van de Buitengewesten van oordeel is, dat eene invoering stap voor stap, in rustig tempo en geleidelijk, de voorkeur verdient“. Dat omtrent de bestuurshervorming in vele kringen, niet in de laatste plaats bij den bestuursdienst zelf, bezorgdheid heerschte, kan — volgens *De Loc.* — niet worden ontkend. Zoowel principieele bezwaren als twijfel aan de juistheid der gekozen oplossing werden door de praktijk in West-Java versterkt; men vreesde met reden nadeelige gevolgen, inzonderheid door ontwrichting en verzwakking van de bestuursvoering. Deze bezorgdheid kan voor een goed deel als weggenomen worden beschouwd door de thans verkregen zekerheid, dat van verdere overijde invoering niet langer sprake zal zijn, terwijl thans duidelijk is geworden, dat de Regeering voornemens is haar slechts geleidelijk, weloverwogen en langs vaste lijnen te doen plaats hebben. In de verklaringen van den Landsvoogd worde niet gezocht critiek op het bewind, dat de bestuurshervorming bracht, — welke bovendien onvruchtbaar zoude zijn, — doch er worde slechts het bewijs in gevonden, dat het regeeringsbeleid ten aanzien van de nieuwe bestuursinrichting wordt beheerscht door de erkenning van werkelijkheid, beginsel en praktijk.

De Nieuw-Guinea expeditie.

De *Java-Bode* (6 en 4 Nov.) bevat het Verslag van den expeditie-leider (van 21 Juli tot en met 5 Augustus) en een critiek op de uitgave. Den 3den Nov. is dr. *Docters van Leeuwen* in Hoofdbivak teruggekeerd. Medio November zou hij in Albatrosbivak arriveeren. Uit een telegram dd. 4 Nov. uit Pioniersbivak afgezonden blijkt dat prof. *Stirling* zeer tevreden is over de bereikte resultaten op het gebied der *anthropologie*. Ongeveer 200 metingen waren mogelijk, doordat de bevolking van alle kanten een bezoek bracht aan het bivak. Op *ethnografisch* gebied werden belangrijke gegevens over land en volk en taal verkregen. Er werden vele waardevolle foto's gemaakt en een groote collectie ethnografica (8000 nummers), vooral wapens, steengereedschappen en mooi vlechtwerk, werd bijeengebracht. Prof. *Stirling* liet interessante opnamen van land en volk door de cinema maken. Op het gebied van de *topographie* werd het volgende verricht en verkregen: Het diep doordringen in het stroomgebied van de Boven Rouffaerrivier was door gebrek aan draagkrachten en vivres niet mogelijk. Gelukkig vond men een prachtig observatiepunt op 2530 M. hoogte op een waterscheiding, 12 K.M. Zuid van den Doormantop. De Rouffaerrivier heeft twee hoofdtakken: de grootste tak, uit het Oosten komende, wordt de Nogollo genoemd, de westelijke tak heet Delo. Beide dalen zijn ver tot de waterscheiding ingeschetst. Een inzichtterrein tusschen een keten met een hoogtepunt van 3850 M. en een centralen keten werd niet verkregen. Het geheele stroomgebied van de Rouffaerrivier is vrij dicht bevolkt. De grenzen der stamgebieden en de benamingen van voorwerpen op het terrein werden met behulp der Papoea-gidsen vastgesteld. De Delorivier ontspringt niet op de Karstentoppen. Van de sneeuwbergen ontvangt een rivier, Kema genaamd, water en stroomt westelijk, waarschijnlijk naar de Geelvinkbaai. De heer *Le Roux* maakte vele panorama-foto's van het terrein. De mantri *Saleh* verrichtte verkenningswerk. *Biologie*: Door gebrek aan draagkrachten kon slechts een korte tocht naar het nevelwoud, op 2510 M. hoogte, gemaakt worden. Het doel, een onderzoek in te stellen in het

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer getast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplaat onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 1111
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

hooggebergte, werd niet bereikt. De flora van het explorateurskamp was zeer arm. Gegevens den verzameld omtrent den landbouw en de volking. Ongeveer 2500 plantenummers werden ingezameld en vele dieren; hoofdzakelijk insecten. Er zijn ongeveer 400 foto's van vegetatie-landschappen gemaakt.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Uit de Islamsche wereld.

In de „Perniagaän“ van 31 Mei 1926 wordt gedeeld, dat verscheidene Turksche nieuwemelding maken van eene geheime overeenkomst tusschen de Turksche regeering en Sultan Saud, Vorst van de Hedjaz en hoofd der Wahabietensecte.

De inhoud dier overeenkomst is natuurlijk bekend, doch, wanneer het in het Turksche blad „Aminik“ voorkomende bericht juist is, kan men binnen korten tijd het vertrek van de delegatie der Wahabieten naar Anggora verwachten.

Gedurende het bestuur van Sultan Abdul bin Saud als Vorst van de Hedjaz hebben reeds van belangrijke administratieve veranderingen plaats gehad en is op verschillend gebied veranderingen van het publiek geregeld.

Leidde één Imam steeds in elke missie gebed, sedert de besprekingen tusschen de ma's van Nadj en Mekka tot een goed einde ben geleid, is men tot het vroeger stelsel van gekeerd en heeft men één Imam voor het ressort aangewezen.

Het rookverbod wordt streng gehandhaafd, wijl overtreders van dit verbod aan den lijve den gestraft.

Eveneens is verboden de invoer van boeken het bijgeloof en het geloof in valsche goden te spreiden.

De Arabische verkoopers op de markt te worden met zware straffen bedreigd, want zooals vroeger veel gebeurde, de ter markt gaande vreemdelingen bij hunne inkoopden jegenen.

Een radiostation is door Sultan Ibn Saud richt, meer in het bijzonder voor militaire einden.

De politie werkt kalm en als de Arabieren hooghartigheid tegenover andere personen ten spreiden, dan is het rustig in het land.

Verschillende op moderne wijze ingerichte len zijn voor de jeugd van de Hedjaz tot stand komen.

De heeren Tjokroaminoto en Mas Hadji soer met hunne volgelingen hebben met Ned-Indië aangekomen Inlanders te Mekka vergadering gehouden, doch wat op die komst besproken is, is tot heden niet bekend raakt.

De correspondenten van de Islamsche bladen te Mekka en te Djeddah zijn van me dat onder het bestuur van Sultan Ibn Saud in het heilige Moslamsche land waarschijnlijk vend kan worden gehandhaafd, hoewel de vander Wahabieten, zonder bepaalde gegronde ven, niets onbeproefd laten propaganda tegen het bestuur van die secte.

Een der sjechs te Batavia heeft onder me bericht verspreid, dat hij een brief uit Mekka ontvangen, waarin vermeld werd, dat een dina aangekomen karavaan van bedevaartge verpllicht werd terug te keeren en deze de stad alleen in de verte heeft mogen zien.

Doch deze voorstelling moet stellig onjuust omdat een dergelijk optreden noch van de Arabieren noch van de Bedoewi's gebruikelijk is.

Met betrekking tot de Chalifaatconferentie gemeld, dat als plaats van samenkomst Cairo sprake is geweest.

Behalve dat Abdul Karim niet vertegenwoordiger zou zijn, zag men ook op tegen de Engelsen vlooden in Egypte.

Voorts protesteerden de Mohamedanen in Indië en zijn het, volgens de mededeelingen komende in het te Mekka verschijnende blad „Oemmoet Koer“, de Soeni Moslams doestaan geweest, die, uit vrees voor Europeaanse invloeden, op Mekka als conferentieplaats aangedrongen.

Volgens dezelfde berichten liet het zich dat van eene Chalifaatsverkiezing voorshandelen.

ONINGBUREAU EN ASSURANTIEKANTOOR „ACTIEF”

Koop- Verkoop- Huur- Verhuur- Admini-
stratie en Taxatie van Onroerend Goederen.
Verstreken 1e, 2e Hypotheken en Crediten.
— Sluiten alle Assurantiën. —

CHIMEDESTRAT 41 TELEFOON 30244
Heeft geen Bijkantoren.

veel komen zou, zoolang nog geen bepaald per-
son kon worden aangewezen die de bekwaamheid
in de geschiktheid had voor de vervulling van eene
zake, waaraan vele moeilijkheden, vooral van in-
ternationaal godsdienstigen aard, verbonden zijn.
Het besturen en het regelen van de godsdienstige
aangelegenheden der Moslims over de geheele we-
reld, waarvan het grootste deel onder de bescher-
ming staat van vreemdelingen, vraagt buiten-
gewone kracht en inspanning.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Christen-Generaal Feng Yu Siang.

I.

En algemeen verschijnsel, zoo schrijft men in
„Sinar Sumatra” van 6 Mei 1926, is, dat, zoolang
een persoon als een ster aan den politieken
hemel schittert, zijne daden meer dan noodig he-
men worden geprezen en dat, als het licht ver-
der, al die loftuitingen eensklaps door achter-
en lage handelingen verdwijnen.

Wie loch, vraagt de schrijver, kent den christen
generaal Feng Yu Siang niet?

Hij maakte grooten naam door de verdrijving uit
China van de troepenmacht van generaal Wu Pei
en het afzetten van den President der Repu-
bliek Tso Kun, terwijl zijne handelingen, toen hij
zijn ijzeren hand liet gevoelen, in geheel China en
door de vreemdelingen hemelhoog werden ge-
prezen.

Zijne beweging werd gesteund door de Chinees-
che studenten, die, zooals bekend, nogal warm-
teelig zijn en gaarne zien dat hun land en volk
zulk een hooger plan worden gebracht, dat
voor geen ander volk behoort onder te doen.
Het was de eerbied, welke, meer dan noodig,
generaal Feng Yu Siang werd bewezen en die
hem, toen hij, als zijnde een voorman van
„Rusland, in zijn optreden door generaal
Tso Lin werd gestuift.

Maar dien tijd wordt zijn naam slechts zeld-
zaam meer genoemd.

Verzagen in zijne stelling door generaal Tsang
Lin, was het met de leiding van generaal Feng
Siang in China spoedig gedaan en verdween
zijn invloed.

Maar door hen, die hem vroeger steunden en op
wie hij hoopte, wordt hij thans vergeten, sedert hij
zijn licht nam naar Rusland en in dat land zijn
zaken wil zoeken.

Maar dat verblijf hem bevredigen zal en of hij we-
ten naar China zal terugkeeren, met het doel
zich een rol in dat land te spelen, zijn vragen
niet alleen de toekomst kan antwoorden.

Maar waarschijnlijker is het niet dat hij het juiste
moment afwacht.

Wanneer de Christen generaal Feng Yu Siang
in het geval eene bekende persoonlijkheid in de
politieke wereld in China is, wij de
schrijver gaarne wijzen op een in de „Japan Times
and Mail” opgenomen artikel van de hand van den
journalist J. C. Keijte, die met hem bekend en be-
kend was en die dus allicht iets meer over hem
zegt te zeggen dan een ander.

(Wordt vervolgd.)

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG
Opname van rustbehoevenae en
en herstellende patiënten
Mevr. COELÉ-BOOGAERT, Gedipl. Verpleegster

inzicht, een anderen gedachtengang, ja een ander
karakter en dat zijn zaken die nimmer in een vloek
en een zucht kunnen tot stand komen, maar tijd,
veel tijd, vereischen om te vervormen en te be-
klijven.”

Verder bevat dit Nr. de gewone vaste rubrieken:
Varia. — Buitenland. — Koloniale literatuur. —
Revue van brochures, enz. — Wetenschap, kunst
en industrie.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

In afl. 19 weder een vervolg van L.'s artikelen-
reeks: Een en ander uit Java's verre verleden. De
hr. C. Lekkerkerker (van wiens hand deze knappe
studie is) verplaatst den lezer thans naar Sumatra
om bijzonderheden te vertellen over het voormalige
rijk Sriwidjaja in Palembang, dat eertijds zijn ge-
zag ook over Java uitstreekte. — Prof. Dr. A. W.
Nieuwenhuis vervolgt zijne beschouwingen over het
vraagstuk van Java's bevolkingsaanwas. — De hr.
J. Koning publiceert een onderhoud met den hr.
H. F. Tillema, waarin diens groote verdiensten op
hygiënisch gebied voortreffelijk worden geschild-
erd. Eenige aan T.'s laatste werk ontleende foto's
zijn aan den tekst toegevoegd. — Ook de overige
afbeeldingen in deze afl. zijn zeer interessant.

Vereeniging Kartinfonds.

Verschenen is het dertiende jaarverslag (over
1925) van de te 's-Gravenhage gevestigde vereeni-
ging Kartinfonds, welke instelling zich ten doel
stelt de bevordering van het tot stand komen en in
stand houden van scholen in Ned.-Indië ten behoeve
van meisjes, behorende tot de inheemsche bevol-
king.

Bijkens dit verslag kan de vereeniging met vol-
doening terugzien op de resultaten van haar sym-
pathiek streven. De uit Indië ontvangen berichten
omtrent de door het Kartinfonds ondersteunde
scholen te Batavia, Buitenzorg, Madioen, Malang en
Semarang, waren in 1925 gunstig te noemen. Het
aantal leerlingen breidde zich bij alle scholen (be-
halve op de Kartinischool te Buitenzorg) gestadig
uit, zooals blijkt uit de cijfers, vermeld bij de mede-
deelingen omtrent elk der scholen afzonderlijk.

Het verslag¹⁾ bevat ook bijzonderheden over de
Semarangse van Deventerschool, opgericht met
steun der Mr. C. Th. van Deventer-Stichting.

Hoewel uit een aan het slot opgenomen rekening
en verantwoording blijkt dat de financieele toestand
geen zorg baart, schijnt het toch gewenscht er op
te wijzen dat de inkomsten dezer nuttige instelling
steeds terugloopen; bedroeg nl. het aantal contri-
buanten (leden-donateurs, leden, begunstigers) op
1 Mei in totaal 503, op 1 Mei 1925 was dit gedaald
tot 460 en op 1 Mei 1926 zelfs teruggegaan tot 457.
Wil dus de vereeniging op den duur haar mooie
taak kunnen blijven vervullen dan is toeneming
van het ledental dringend noodzakelijk.

Het gewone lidmaatschap kost slechts f5.—
's jaars; aanmelding bij den penningmeester, den
Heer J. S. C. Kasteleijn, Noordeinde 39 of bij den
secretaris mr. A. M. Joekes, Dedelstraat 25, 's-Grav-
enhage.

Orgaan van de Ned.-Indische Officiersvereeniging.

Uit den inhoud van 11e jaarg. No. 10 (Oct. '26):
Uit het oude land. De lijst der teleurstellingen, door
J. C. A. Bannink (klacht over achteruitstelling der
Indische officieren bij de op Koningin's verjaardag
verleende onderscheidingen). — Mijne oorlogsin-
drukken, door kolonel Leband (vervolg). — Het
reizen van officieren in de 1e klasse der mail-
booten. — Het belasten van officieren met het be-
stuur over een landstreek, door Sierevelt, Kapitein-
fgd. Controleur. — Eenige wetenswaardigheden van
en beschouwingen over het militaire spoorwegver-
voer ten behoeve van de oefeningen der 1e Divisie
in Aug. en Sept. 1926 (met afb.), door J. J. Beude-
ker. — Belangstelling in de weduwen- en weezen-
fondsen, door Wastenecker. — De weermarkt en de
publieke belangstelling daarvoor, door J. J. B. —
Honderd jaren terug (mededeelingen over een mili-
taire expeditie naar Zuid-Celebes in 1826). — Uit
pers en periodiek.

Door de lucht naar Indië.

Bij Scheltema & Giltay te Amsterdam is versche-
nen een tweede (en belangrijk in prijs verlaagde)
druk van: Door de lucht naar Indië, door A. N. J.
Thomassen à Thuessink van der Hoop.

¹⁾ Een ex. bevindt zich op de leestafel van Oost en
West, Heulstraat 17, den Haag.

Rijwielhandel P. J. NASSENSTEIN
BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG
Verkoop van ALLE merken rijwielen
en banden. Moffelen, nikkelen en repa-
reeren van rijwielen en motorrijwielen.
Reparatiën onder GARANTIE. Stallen
en onderhoud van rijwielen.

**CHRISTELIJK LYCEUM
TE HAARLEM**
Gevestigd: EMMAKADE 43
Afdelingen GYMNASIUM,
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.
MODERN INGERICHTE SCHOOL
PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
Ir. W. VAN DORP

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**
Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865
Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten
Directeur A. VAN BOXTEL
Correspondentschappen in vele plaatsen.
Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
Telefoon van 9-12 10733
ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!
Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-
Indische Militairen aan den arbeid te helpen.
Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke
Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor
verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter
en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester
Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
Stoker centrale verwarming, Knecht van
de apotheek en ander Personeel voor Zieken-
en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
fisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder
geschoold Personeel.
De personen zijn allen vrij van militaire plichten
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan-
vragen om personeel, zoowel hier te lande als in
Ned. Oost- en West-Indië.

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.
De Indische Gids.
Dec.-afl. opent met het slot der beschouwing
den hr. H. Ch. G. J. van der Mandere over het
statenstelsel van den Volkenbond. — De hr. J.
Roos schrijft een belangwekkend artikel over
de Topografische Inrichting in Nederlandsch-Indië.
Deze instelling in de laatste jaren meer dan ge-
wone de openbare aandacht trok en aan critiek
stond, is de bijdrage van den hr. v. R. zeer
nuttig om zich een juist beeld te kunnen vormen
van haar (d.w.z. de Top. inr.) veelomvattende, nut-
telijke taak. — Het volgend opstel, getiteld: Een
aankomst voor onze koloniale politiek, is geschreven
door den hr. J. Sibinga Mulder; hoewel de schr. niet
aanmerkelijk is van hervormingen op staatkundig, gees-
telijk en economisch gebied in Indië, dient men z.i.
overrijd te handelen. „De ontwikkeling van een
land, vergeleken bij ons, eeuwen ten achter is,
zich niet in enkele jaren inhalen, want het
verricht niet enkel het bijbrengen van parate
krachten, maar meer nog het vormen van een ander

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM.

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve 21,117,340.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transiënten.
— Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en
Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Depositos'.
— Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. —
Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten
Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor
grote administraties.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

**BOUW-, WONING- en ADVIESBUREAU
„KLIMOP”**
LAAN v. MEERDERVOORT 592A - TELEF. 35739
DIRECTIE: STEPH. CLAUS
DEN HAAG

Wij hebben Te Huur te en 2e Etage woningen
bij 't Valkenboschplein te Den Haag voor slechts
f 35.— per maand. f 420.— per jaar. Deze
woningen worden opnieuw geschilderd en naar
keuze behangen. Ze zijn zeer ruim m. fl. e vierkante
keukens. Spoed gewenscht. Verder Te Huur en
Te Koop alle soorten Woningen en Huizen.
Ook elders. Inlichtingen worden gaarne kost-
eloos verstrekt door STEPH. CLAUS, Directeur
Bouwureau „KLIMOP” - Telefoon 35739.

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR
PAPAVERHOF No. 35
DEN HAAG, TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
behandeling van Assurantie
aangelegenheden van elken aard

OULD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

DE KUNST VAN ADVERTEEREN

Als de vertegenwoordiger van een zaak zich
bepaalt tot het afgeven van een visitekaartje en
dan heen gaat, zal hij zeker geen orders krijgen.
Daarvoor is noodig, dat hij den menschen iets
vertelt, hen overtuigt, dat zijn artikelen beter
zijn dan andere en waarom.

Uw Advertentie moet niet slechts een visitekaartje
zijn, doch den lezers iets mededeelen, hen over-
tuigen, dat zij bij U beter bediend worden dan
bij uw concurrenten.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuidoost

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. V. E.**

De eerste oplage van dit historisch en nationale
prachtwerk was spoedig na verschijnen uitver-
kocht. De uitgevers hebben gemeend, door thans dit
zeer belangrijke en boeiende boek over de gevaar-
volle en beroemde Nederland-Indië-vlucht, geheel
compleet en versierd met hetzelfde aantal illustra-
ties in een goedkoop druk te brengen, ook de ve-
len, voor wie de oorspronkelijke prijs te bezwaarlijk
was, in de gelegenheid te moeten stellen zich dit
echt Nederlandsche standaardwerk aan te schaffen.

Het boek van Van der Hoop getuigt van Neder-
landsehe durf en doorzettingsvermogen en kan
ook om die reden een welkom geschenk zijn voor de
rijpere jeugd.

Oedaya (Opgang).

Behalve interessant en overvloedig illustratie-
materiaal, bevat de Dec.-afl. van dit door R. M. Noto
Soeroto zoo uitstekend geredigeerde maandschrift
o.m. de volgende bijdragen: Het „Nederlandsch-
Indonesisch Verbond”, uiteengezet door het Hoofd-
bestuur. — Het Landschaps-hospitaal te Kota Mo-
bagoë (Bolaang Mongondow), door L. H. C. Hor-
sting. — Geloofsverschil en waardigheidsgevoel (in
verband met de bestaande verhoudingen tusschen
de Indonesiërs onderling), door Soedasso a. Ama-
loedin. — Eere wien eere toekomt. (Uit het leven
van een eenvoudigen inheemschen spoorweg-
employé), door R. Andira Prawirodimedjo. —
„Zonder tropen geen Europa”. (Beschouwing, naar
aanleiding van het onder dezen titel verschenen
werk van H. F. Tillema), door J. B. Sitanala, Ned.
en Ind. arts.

Indische Catalogus.

De bekende firma E. J. Brill te Leiden heeft een
uitgebreide catalogus (No. 82) van bij haar te be-
komen Indische tijdschriften, boeken, brochures
enz. uitgegeven, waarop we speciaal de aandacht
vestigen.

Ofschoon voor sommige werken bedragen wor-
den gevraagd om van te schrikken (zoo is bijv.
Valentijn's Oud- en Nieuw Oost-Indië voor f 400.—
geprijsd) zijn er toch ook verschillende nieuwe boe-
ken bij die belangrijk lager genoteerd staan dan de
gangbare prijzen in den boekhandel.

De toelichtingen bij zeldzame werken, zoomede
een korte omschrijving van hun inhoud, verhoogden
de bibliografische waarde van dezen catalogus en
geven den indruk dat de samenstelling aan des-
kundige hand werd toevertrouwd.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 18 (30 Oct. '26).
Vijf tabellen voor het determineren van 25 voor
den landbouw belangrijke cassave-variëteiten, door
Dr. I. Boldingh. — Een vergeten jubileum. Het
centwfeest van de Java-thee (ontleend aan de Java-
Bode). — De rubberpositie in Ceylon. — Vrucht-
wisseling, een ijzeren noodzakelijkheid, door F. J.
Appelman. — Een boerenbedrijf op Java. Veevoe-
ders en voedermethoden. — Omgang met Inlan-
ders. Koloniale volkenkunde door Prof. J. C. van
Eerde (aan de „N.R.Cl.” ontleende bespreking). —
De centralisatie van de Proefstations.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 21 (1 Nov. '26): De be-
strijding van insectenplagen per vliegtuig en hare
mogelijkheden voor Nederland-Indië, door Prof.
Dr. J. C. Th. Uphof en S. Leemans (met ill.). —
Beteekent arbeidsverkorting benadeeling van de pro-
ductie? door Th. C. Geudeker. — De Schotsche jute-
industrie en de Britsch-Indische jute-oogst, door
Fr. W. Hirst. — Kapok (ziekten en plagen, de
oogst, bereiding van de kapokvezels). — Buiten-
landsche werkkrachten op Ned.-Indische onder-
nemingen.

De Indische Mercur.

No. 49 (8 Dec. '26). Geschiedenis van den suiker-
accijns in Nederland en de daardoor aan de suiker-
industrie verleende bescherming (vervolg), door
Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Houtsoorten der
cultuurgebieden van Java en van Sumatra's Oost-
kust, bespreking door J. Ph. Pfeiffer. — Soeka-
boemische en Rubberplanters Vereeniging. — Kul-
tuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Finan-
cieele berichten en verslagen, zoomede de overige
wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum
van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. literatuur
over economische zaken; arbeidsvraagstukken;
nijverheid, brandstoffen en waterkracht; delfstof-
fen en metalen; diversen.

De Tropische Natuur.

De Nov.-afl. bevat een uitvoerige geïllustre-
schets van W. Docters van Leeuwen over de
en fauna van het van Rees-gebergte rondom
tros-bivak, Noord Nieuw Guinee. — De br.
Spennemann geeft bijzonderheden over een te
marang waargenomen manjar (wevervolg
kolonie. — De rubriek korte mededeelingen
o.m.: Vleermuizen en muskieten, door K. H.
— Vertakte bloeiwijze bij pisang, door J. B.
ill.). — Vanda Margarita Maron (met ill.).
D. van Mullem.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Mr. J. van Kan vervolgt in afl. 4 van het
deel zijne beschouwingen over de geschiedenis
Indische codificatie; thans behandelt hij het
deel van het Nederl. Departement van Justitie
de bemoeiingen van den Raad van State ten
zien van het burgerlijk wetboek en het wet-
van koophandel. — Verder bevat genoemde afl.
uitvoerige rubriek Jurisprudentie, zoomede
bespreking van Adatrechtbundel XXV, door
B. ter Haar.

De Banier.

In de Nos. 42 en 43 (van 21 en 23 Oct.) het
volg van „Schetsen uit het leven van Luit-
Nommensen, den Apostel der Batakkers”, door
H. Hemmers. — Evenzoo van een artikelent
van Dr. A. C. Kruyt: Van heiden tot christen.
Dr. H. Kraemer publiceert in deze Nos. een sta-
getiteld: Christendom en wajang.

Economisch-Statistische Berichten.

Onder dit opschrift „Suriname in het cen-
van veler belangstelling”, vraagt Mr. Dr.
Schoch in het No. van 8 Dec. aandacht voor
door den heer W. de Cock Buning over Suriname
uitgebracht rapport (zie nader de rubriek Suriname
in dit Nr.). — Aan de hand van de Minister
begrootingsstukken wijdt de heer J. L. Vleming
eene beschouwing aan de Ned.-Indische Beg-
over 1927.

Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van
landsch-Indië gedurende het jaar 1925. Deel
Java en Madoera. (Meded. van het Centraal
toor voor de Statistiek No. 36).

De Indische arbeidsbeweging, door P. Berg-
(De Maatschappij, II, No. 7 (1926), bl. 64).

Tourism in the Dutch East Indies. (with
(Holland's Import and Export Trader, Dec.

Ies over Kotta Radja (met ill.), door S. B.

— Indische curicsa (met ill.), door P. B. (De
Verlofganger, 10 Dec. '26).

BOEKAANKONDIGING.

Bij de Wed. J. R. van Rossum, Boek- en
handel te Utrecht — Uitgave De Gemeenschap
is verschenen: Zuid-Zuid-West, van Albert
(pseudoniem?). Door den schrijver opgedragen
zijn vader, bevat dit werk een 42-tal belletristische
stellen voornamelijk over Surinaamsche jeugd-
ringen. Achteraan een epiloog, waarin de sch-
liefde uitspreekt voor zijn land, Suriname.

KALENDERS.

De Redactie ontving van het Hoofdbestuur
Spoorbond te Bandoeng — door bemiddeling van
vertegenwoordiger te 's-Hage — eenige kalenders
beoordeeling. Vervaardigd bij de N. V. Vorkirk
doeng zijn deze fraai uitgevoerde, praktisch
stelde kalenders, bijzonder geschikt voor
gebruik.

Suriname.

Boven een artikel in de „Economisch-Statist-
Berichten” van 8 December plaatst Mr. Dr.
Schoch, hoofd-directeur van de Surinaamsche
te Amsterdam, dit hoofd: „Suriname in het
van veler belangstelling”. Inderdaad herinneren
ons niet — zooals wij onlangs in dit blad op-
ten — dat er ooit zooveel belangstelling voor
name is getoond als in de laatste maanden
artikel van Mr. Schoch handelt meer in het
der over het in een vorig nummer door ons be-
ken rapport van den heer de Cock Buning.
Aan Mr. Schoch's artikel ontleenen wij het
gende:

De heer de Cock Buning is tevreden over het
centage van den invoer uit Nederland; dat
1924 en 1925 ongeveer 46 % bedroeg, terw

BONTMANTELS

Groote prijsvermindering van chique Bontmantels, in Venen, Sirkel, Seal Electric, Bisam, Nerz Murmel, Persianer enz. Groote sorteering echte Vossen vanaf 125.—. Mantels met bont gevoerd vanaf 1120.—.

Bontstellen in alle prijzen
ATELIERS VOOR REPAREEREN EN MODERNISEEREN

JEAN PIEROT 5184
88 VAN SWIETENSTR. DEN HAAG
GEVESTIGD SINDS 1903

percentage voor Nederlandsch-Indië pl.m. 21 %

Mr. Schoch merkt hieromtrent op: „Ik ben over percentage niet zoo tevreden en zie het Nederlandsche belang bij den handel in Suriname in de laatste jaren allengs achteruitgaan. Eene vergelijking met Ned.-Indië gaat natuurlijk niet op, omdat dat groote afzetgebied omringd wordt door uitvoerende landen als Japan, China, Britsch-Indië en Australië.

Was in 1921 het bedrag aan wissels, dat de Surinaamsche Bank op Nederland verkocht nog 2.117.871.19, een gelijk bedrag als de jaren 1911 en 1912 vertoonden, in 1922 liep het totaal nog op tot f 2.258.951.41, om daarna geleidelijk dalen:

in 1923 tot f 1.825.967.49
„ 1924 „ „ 1.449.071.61
„ 1925 „ „ 1.201.424.33.

De wisselverkoop op Londen in de jaren 1925 vrijwel stabiel tusschen de £ 77.000 en 1926, de verkoop op New-York steeg langzaam, gestadig van:

in 1923 \$ 287.446.99 tot
„ 1924 „ 358.029.87 en
„ 1925 „ 481.229.02.

In de oorlogs- en naoorlogsjaren Noord-Amerika het leeuwendeel had in den invoer van zelf, niet door den meerderen ijver van Amerikaanse kooplieden, als wel omdat Suriname in den oorlog absoluut van Europa was afgesloten en men in Nederland na de oorlogsjaren niet dadelijk inspande om het verloren terrein te winnen. Maar het is toch niet noodig en niet wensch, dat Nederland op den duur niet voor het grootste deel voor den invoer zorgt. Het den invoer van meel, kerosineolie, benzine, automobielen gaarne aan Amerika over, maar werk en verlichtingsartikelen, kruideniers- en kramerijen, machinerieën voor mijnbouw, houtbouw, manufacturen, eetbare oliën en vetten, garettent, steenkolen, geraffineerde suiker, vleesch, zeep, dranken, verfwaren, galant- en zij artikelen, welke m.i. door Nederland goed kunnen geleverd worden.

„Er is alle reden, zoo schrijft Mr. Schoch, om aan te nemen dat de koloniale toestand de eerstvolgende jaren zullen verbeteren. De verwachting kwam in 1925 weder eindelijk op het voor vóór den oorlog en naderde de f 10 miljoen. De invoer steeg in dezelfde mate in één jaar 12 miljoen. Allengs zullen in de kolonie wel personen zich opwerken tot kooplieden, die het groot invoeren, waardoor meer regelde landen zullen ontstaan en de kleine winkeliers meer zelfstandig hun bestellingen doen. De Nederlandsche handel zorge, dat Nederland dan niet geschaakeld zij.

Deze waarschuwing geldt ook den uitvoer van Suriname. Hier geldt met recht het door den heer van Ameringa aangehaalde: „trade follows the flag“. Amerikaansch geld in de kolonie gebracht, gaat het daarmee verkregen product naar Amerika — de bauxiet, possumhout en weldra de Franschen voor goudexploitatie, dan gaat het naar Frankrijk. Waarom zou het rijke Twente het eens beproeven met den aanplant van die langdradige Seaisland katoen? en waarom de krachtige Nederlandsche houthandel achter het betreft de bewerking van zeer uitgete complexen bosch, waar de boomsoorten wel dooreen staan, maar toch bijna elke soort haar niet heeft? De moeilijkheden van de exploitatie niet zoo overwegend, als men zich maar losmaakt van de Boschnegers en opkoopers en een bedrijf inricht met eigen gecontracteerde in- en uitvoer kappers. Daarvoor is een grooter bedrijfs- en materiaal noodig, maar men heeft dan ook zekerheid in hoeveelheid en soort en termijn van leve-

het bedrijf van de firma C. Kersten & Co. toont duidelijk. Aan den roofof zou echter een einde worden gemaakt. Reeds lang wekt 't mijn verwondering, dat bij den houtkap van gouvernementswege niet de eisch wordt gesteld van jongen aanplant van een zekere boomsoort, welke aanplant door het gouvernement zou kunnen worden genomen tegen eenige vergoeding. Het is daarom blijft de handel in tropisch product- en van verre staan, waar, voor betrekkelijk weinig

VOOR TAXATIE

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, of publieken verkoop van geheele Inboedels, raadplege men den Auctionair: **W. DOP - Tel. 34957 - DEN HAAG**

kapitaal, verlaten, maar nog ingepolderde en vrij behoorlijk afwaterende plantages in vruchtdragende en rentegevende koffievelden kunnen worden omgezet? Hetzelfde geldt voor de vruchten-import combinaties ten aanzien van sinaasappelen- en bananencultuur (Sur. bacoven) en voor de groote Indische maatschappijen ten aanzien van de suikercultuur, vooral nu er uitzicht bestaat, dat die cultures door wijziging van de bestaande, bezwarende bestuursregelingen aantrekkelijker zullen worden.

Waarom stellen de zeer krachtige plantenbotaarsmaatschappijen in Nederland niet eenige degelijke Surinaamsche boschloopers in hun dienst om de groote hoeveelheid in de bosschen verloren gaande noten en pitten te verzamelen, die een rijk gehalte hebben aan vetten? Ik weet, dat in die richting reeds vroeger aandacht is gewijd, maar het resultaat bleef uit.

Met eenige aarzeling noem ik ook tabakmaatschappijen. Ik heb jaren geleden uitgestrekte proefaanplantingen van tabak op de hooger gelegen gronden van de kolonie zien groeien en in vorige eeuwen was tabak een aanzienlijk uitvoerproduct. Herinner ik mij goed, dan was de tabak bij de laatste proefneming te zwaar of te donker? Men is sedert zooveel verder gekomen met de wetenschap. Zou het niet nog eens te beproeven zijn?

Met Mr. Schoch zeggen wij: „Daar is voor het kleine Nederland in het groote Suriname nog heel wat te doen“.

Vrijdagavond, 10 December heeft Mr. J. J. W. Eekhout in het Indisch Genootschap een zeer belangrijke lezing gehouden over de vraag: „Heeft Suriname een toekomst?“

Mr. Eekhout heeft de vraag bevestigend beantwoord en als men weet, dat hij een belangrijk aandeel heeft gehad in de samenstelling van de nota van den Ondernemersraad voor Suriname, dan weet men ook in welken geest de voordracht is geweest.

Aan de gedachtenwisseling namen deel de heeren de Cocq Buning, Polak en de Voorzitter, de heer van Reygersberg Versluys. Op de zeer opmerkelijke beschouwingen van den Voorzitter, die verdienen in ruimer kring bekend te worden, komen wij te zijner tijd terug.

Eenigen tijd geleden ontleenden wij aan de Surinaamsche bladen het een en ander over de N.V. Surinaam, West-Indische vruchten en conservenhandel te Paramaribo. Onder het hoofd „Eene bevestigende oplossing“ vinden wij nu in „Suriname“ van 26 October de volgende mededeeling:

„In verband met hetgeen geschiedde bij de eerste verscheping van sinaasappelen door de Naamlooze West-Indische Vruchtenproducten en Vruchtenconservenhandel „Surinaam“ en waarop door ons in onze verschillende qualiteiten de aandacht van het Bestuur werd gevestigd, is thans, naar ons wordt medegedeeld, tusschen de wd. Directeur van het landbouwproefstation en genoemde vennootschap het volgende overeengekomen.

„Alle door de Naamlooze Vennootschap te verschepen vruchten, vruchtensappen en conserven „zullen door het Landbouwproefstation op de goede „kwaliteit gekeurd worden. De verzending naar het „buitenland zal eerst geschieden, nadat door de be- „voegde deskundigen van het Landbouwproef- „station gunstige verklaringen zijn afgegeven.“

Door dezen maatregel hoopt het Bestuur te voorkomen dat de Naamlooze Vennootschap in de toekomst minderwaardige producten zal verschepen.“

Curaçao.

Geschiedbeschrijving.

Wij kunnen in deze rubriek niet telkens de aandacht vestigen op wat in de West-Indische Gids over Curaçao staat, de in de West belangstellende lezers van Het Koloniaal Weekblad zullen ook van dit maandschrift wel kennis nemen. Naar aanleiding van een opstel in de laatste aflevering willen wij echter een algemeene opmerking maken. Naast een stuk van den heer Oudschans Dentz over de opkomst van Curaçao in dezen tijd, vindt men een bijdrage getiteld „Gouverneur Cantz'laar en de bloedige gebeurtenis van 1 Juni 1824“.

Feitelijk is dit artikel een van een reeks, waarin telkens het beleid van den benoemden gouverneur ter sprake gekomen is, en wel in het bijzonder in

NIJMEGEN

STOEL'S
WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier
BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262
Zijweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

P. DE KAT ANGELINO

MOEDRA'S OP BALI
MET 60 TEEKENINGEN VAN
TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.“
S (M. Rott. Crf.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA“, Den Haag

EEN DEZER DAGEN ZAL VERSCHIJNEN

ART, RELIGION AND CLOTHES

a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massanet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion.
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek, gedrukt op goed papier en keurig gebonden zal slechts bij intekening uitgegeven worden.

Men gelieve zoo spoedig mogelijk inschrijvingen te zenden aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad“, Nobelstraat 20, Den Haag.

De prijs zal zijn f 4.50.

GESCHENK

MODERNE KOOKKUNST
VAN FRANÇOIS BLOM

GEBONDEN IN LINNEN STEMPELBAND
f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

WAAROM

is het adres voor alle Repatrieerenden bij ons?

OMDAT

onze Meubelen in onze EIGEN fabriek worden vervaardigd en wij dus ALLES garanderen en UITERST billijke prijzen berekenen. Aanbev.

5253

GEBR. J. & A. JUNGSCHLÄGER
JAN HENDRIKSTRAAT 19 - DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS“
VAN W.J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 45-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

N.V. Brandstoffenhandel „DE CENTRALE“

SCHEVENINGEN

Tel. 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit Engelsche-, Belg., Duitsche- en Hollandsche Brandstoffen,

beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.

NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn., Directeur.

ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOGER OPVOERT

ONZE VERGROOTINGEN NAAR OUDE FOTO'S ZIJN IN GEHEEL INDIË BEKEND
VRAAGT PRIJSOPGAVE BIJ
C. J. L. VERMEULEN
TOUSSAINTKADE 20 DEN HAAG

drie gevallen, waarin Simons en Brusse dit beleid gelaakt hadden. Wanneer men al deze artikelen leest, blijft er van deze beide schrijvers niet veel over. Hamelberg heeft destijds reeds met ds. Bosch en met Teenstra, geschiedschrijvers van Curaçao tusschen 1825 en 1835, afgerekend; ook Simons heeft hij aangevallen, maar Brusse gespaard. Gouverneur Cantz'laar verschijnt in een heel ander licht dan S. en B. op hem hadden laten vallen. Men krijgt den indruk van een flink gouverneur, die alleen tegen stroom moest oproeien en dit metterdaad ook deed.

Aan het aangehaalde opstel zelf kunnen wij nog een bijzonderheid toevoegen. De kerkmeester De Graaf, die in de *Curaçaosche Courant* van 3 Mei 1828 van 's Konings wege zijn morele rehabilitatie vond, overleefde die niet lang. Toevallig viel onze aandacht op een bericht in hetzelfde blad van 31 Januari 1829, waarin C. W. Zeppenfeldt mededeelt de apotheek van Mejuffrouw de Weduwe D. de Graaff gekocht te hebben.

Amigoe di Curacao.

Het nummer van 13 November 1926 brengt het bericht, dat de redactie van dit blad wegens ongesteldheid van pater Euwens is verplaatst naar de pastorie Otrabanda. Het bericht schijnt te duiden op een blijvende verandering. Wanneer dit inderdaad een afscheid van pater Euwens is, die jarenlang deze redactie voerde, dan willen wij niet nalaten hem hulde te brengen voor zijn journalistieken arbeid, te meer waar hij daartoe gelegenheid moest vinden naast zijn ander ambtelijk werk, dat al niet gering is. Van harte wenschen wij pater Euwens ook een spoedig herstel.

Ambtenaarsbezoldiging.

De *Amigoe* maakt zich tot tolk van het ambtenarenkorps, waarin een noodkreet opgaat, „over het steeds maar duurder wordend levensonderhoud, — over de in verhouding tot dat dure leven geringe salariering, en over de mogelijkheid om met dat geringe salaris de beide einden van het jaar aan elkaar te knopen, zonder zich diep in schulden te steken.

Was 't in den beginne de kreet van een enkeling, thans is die kreet aangezwollen tot een koor, allesbehalve welluidend, omdat de toon die in dat koor domineert, er een is van algemeene ontevredenheid.

En blijft die ontevredenheid aanhouden, dan zal het voor het gouvernement steeds moeilijker worden om voor de verschillende departementen geschikte ambtenaren te vinden, zoodat ten slotte de conclusie zal zijn, dat het zich met minderwaardige zal moeten tevreden stellen.”

Reeds hebben enkele afdelingen van het ambtenarenkorps één ongunstig antwoord op hun verzoek om verhooging van inkomsten gekregen. „Toch zijn wij van oordeel,” schrijft het blad, „dat gezien de kostbare levensomstandigheden, de voortdurend nog stijgende prijzen der eerste levensbehoeften, een verhooging over de geheele linie dringend noodzakelijk is. We kunnen ons voorstellen hoe het hoofd van een gezin, door God met enkele kinderen gezegend, met een zekeren angst en wanhoop denkt aan de laatste dagen der maand, als zijn schamel traktement reeds lang is opgeteerd en er nog zoovele onbetaalde rekeningen binnenkomen.

Want het is een niet te weerspreken feit, dat een aanzienlijk deel van de ambtenaren met hun traktement onmogelijk kunnen rondkomen. Wij kennen er verschillenden, die, hoe zuinig zij ook leven, op het einde des jaars hun budget sluiten met een aanzienlijk nadeelig saldo, en zoo de spaarduitjes, die ze in betere tijden hadden overgelegd, zachtjes aan geheel zien verdwijnen.

Dat zijn toch toestanden, die niet moesten kunnen voorkomen, allermint in den dienst van het gouvernement.”

Toeristenbooten.

Van niet minder dan 11 toeristenbooten staat het bezoek aan Curaçao in het eerste kwartaal 1927 reeds vast. De *Amigoe* geeft dit lijstje:

Doric	7 Januari	Lafayette	21 Februari
Orca	26 „	Veendam	4 Maart
Reliance	6 Februari	Reliance	10 „
Caledonia	8 „	Montroyal	13 „
Montroyal	8 „	Caledonia	15 „
Megantic	16 „		

A. VAN DEN HOUD

BALISTRAAT 38

DEN HAAG

Orthopaedisch en Luxe
Schoeisel naar Maat

1e Klas Reparatie-Inrichting Telefoon 175

Berichten der Afdelingen.

Afdeling 's-Gravenhage.

15 JAAR ONDER DE KOPPENSNELLERS
ZUID-NIEUW GUINEA.

In de groote zaal van de Twee Steden, welke bezet was, trad 10 dezer Pater P. Vertenten M.S. zulks op uitnodiging van de Vereeniging „West”, Afdeling 's-Gravenhage.

De voorzitter, de heer F. van Peski, opende de gadering en leidde met enkele woorden de Vertenten in.

Daarna betrad Pater Vertenten het podium, dat hartelijk applaus begroet.

Spreker begon met te zeggen in Nieuw Guineas nierswerk te hebben verricht, want toen wij daar kwamen, troffen wij een volk aan in een zeer velen oertoestand, totaal verwilderd en onbeschaafd. Deze bewoners, Kaja-Kaja's geheeten, hadden een naam naar ijer, maar ook naar een hooger geestelijk die een bamboestok door zijn oor steekt, slaagt van varkens door zijn neusvleugels, terwijl de haren door aanvlechting langer maakt.

Op een zwart bord teekende Pater Vertenten kleurrijke een type van den Kaja-Kaja, waaraan aanwezig zich een duidelijk beeld konden van den inboorling in zijn uitmonstering.

Maar om een Kaja-Kaja te kennen, zegt spreker der groote hilariteit, moet men hem niet alleen en gesproken, maar ook geroken hebben, want dag maakt hij een uur lang zijn vele haren met vieze olie. Hij heeft daarbij tal van varkensversieringen. Het varken is bij hem het symbool van dapperheid en grootheid en meer dan eens is hem toegevoegd, dat hij zijt een groot varken.

Komende tot de zeden van het volk, vertelt hij dat de Kaja-Kaja's zich alleen verlossen in den schijn en op geestige wijze vertelde de Pater hoe verlovings plaats vond.

De Kaja-Kaja stond ook berucht als een sneller.

Toen spreker er in 1910 kwam, was dit in hooge eere en spreker heeft meermalen een ring van honderd koppen gezien. In 1913 is hij ring tegen dit koppensnellen krachtig opgetreden nu is het gelukkig geheel uitgeroeid. Toch Kaja-Kaja's diep ongelukkig en wel doordat in de leugen van hun bijgeloof. Het volk geloofde venaars en spaken tot zelfs na den dood, hetgeen ker met eenige voorbeelden toelichte. Ook het gebruik om oude menschen levend te begraven Kaja-Kaja's zijn egoïsten; die ouden zijn onredeneeren zij en dan stoppen we ze maar in den

En toch is de Kaja-Kaja een goed mensch, goede eigenschappen zijn verstikt door den den heidendom. Daarbij kwam de zedeloosheid, die een omvang had, dat de helft der bevolking gestorven tengevolge van de besmettelijke geslachten. Waren de Missionarissen er niet gekomen, het land één kerkhof zijn geworden.

De Kaja-Kaja is vriendelijk en gastvrij. Hij bloemen en planten lief en hij houdt ook veel van de maan, want als de maan schijnt is de toovering teloos.

Pater Vertenten vertelt dan hoe men daar rauke deze menschen gewonnen heeft voor Onzen Heer. Dit was buitengewoon moeilijk; we Kaja-Kaja worden met de Kaja-Kaja's. Men begreep niet; men dacht, dat wij verdwaalde reizigers. Zij zagen, dat wij wonden heelden en zieken den en dachten toen, dat wij dit gaarne deden vroeg ons geld voor dien arbeid. Ze noemden lijdende menschen. Eerst na drie jaar arbeid we ons begrijpelijk maken. De taal is buitengewoon moeilijk en spreker, die er vijftien jaar is geweest vijftien jaar Kaja-Kaja'sch moeten leeren. De zet dan uiteen hoe ingewikkeld de taal is.

Kaja's vroegen het allereerst waar ze vandaan kwamen en waar ze na hun dood naar toe gaan. Ze slotte in ons menschen, die iets meer wisten zelf en zoo kwamen ze ook tot ons met allerlei men, waarover ze tobben en op die wijze contact met hen. Hoewel we meermalen waren om ooit iets met die menschen te bereiken, ons behulpzaam en waren de eerste bekeerlingen van 15 en 16 jaar, voor wie de Missionarissen internaatje oprichtten. Die jongens moesten de dencsche tooi afleggen, kleeven gaan dragen, dat ze kleeven moesten dragen, wilden zij de kleeven. Die jongens waren balorig. Ze wilden naar de kermis, maar met liefde en zachtmoedigheid hebben we ten slotte alles overwonnen. En die jongens, die ons plaagden en voor wie wij dikwijls bezorgd maakten, bleken later op gaansavonden propaganda te maken voor ons geloof en zoo kwamen de ouderen tot ons onderwezen te worden. Treffende staaltjes van ringen verhaalt spreker.

Na 12 jaar missiearbeid is spreker overvloedig het doopen van de eerste volwassenen en moesten ken door ons behouwd worden. Het volk, dat

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a, b-DEN HAAG-TEL. 33472
 STEEDS HET BESTE VOOR DE
RIJSTTAFEL
 JAVA-THEE 5207
 CHINA- EN CEYLON-THEE
 Zeer voordelig — Directe aanvoer

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELLEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
 FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen bieden. **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied van personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telet. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting, zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten. **TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN**, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telet. 50752. Dit tehuis biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toevoen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aan te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER. **TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN**, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Inlichting, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreffende willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telet. No. 50248. **LEESZAAL**, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië. **NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING** (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten behoeve van personen, die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenen verstreken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis. **BUREAU VOOR ADVIËZEN** op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Heer MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkjes over Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerijker Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een Inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javaan gelijk bij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
Serie III. No. 1. Over Bali en zijne bewoners. 2. Bevloeding in Nederlandsch-Indië. 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. 4. Indische scholen onder de Oost Indische Compagnie.	Serie IV. No. 5. Nederlanders in Indië. 6. Het Nederlandsch-Indisch Volksceremonieel. 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den oofder egenwoordige Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia 5216

Zeebaboe's en Jongere
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bezoekers van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248